CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रूपचन्द्रविरचिता
रूपमञ्जरीनाममाला

डॉ. भारती शेलत

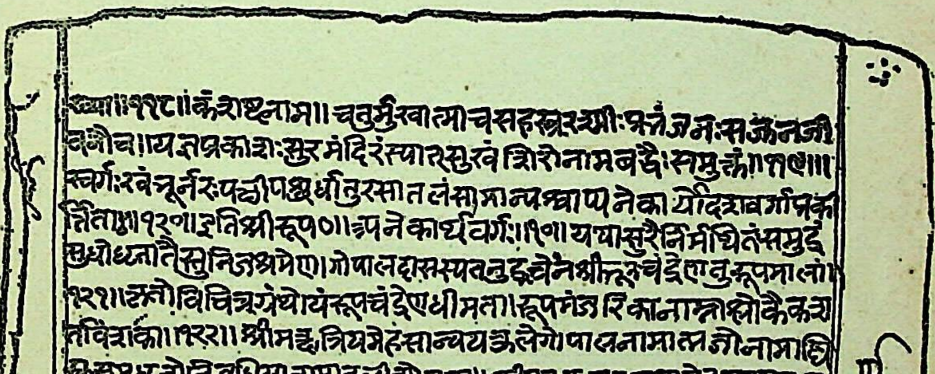

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रूपचन्द्रविरचिता

रूपमञ्जरीनाममाला

डॉ. भारती शेलत

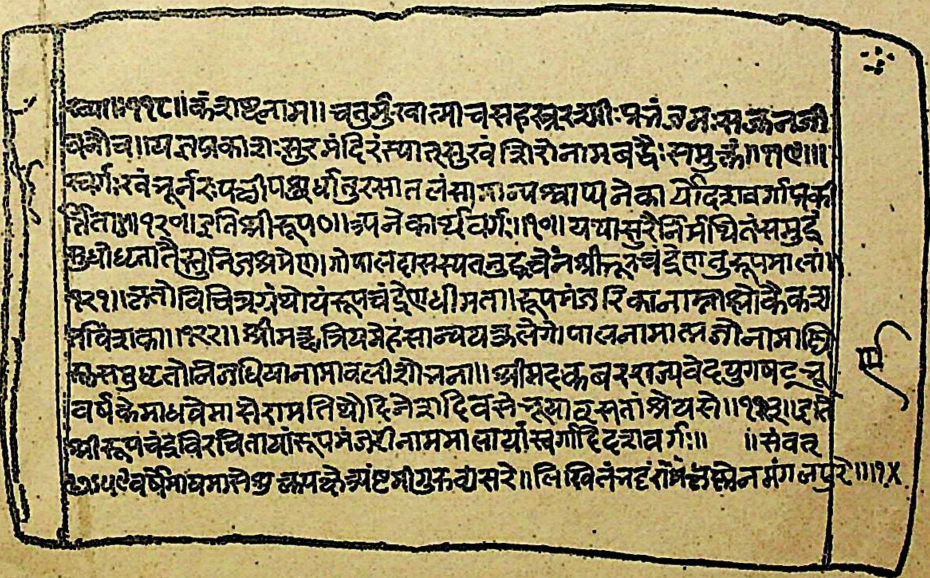
[illegible]॥११८॥ केशाष्टनाम॥ चतुर्मुखात्मा च सहस्र[illegible]
[illegible]॥ यत्र[illegible] सुर मंदिरं [illegible] त्रिरो नाम [illegible] समु[illegible]॥
[illegible] नेका योदशवर्गा[illegible]
[illegible]॥१२०॥ इति श्री रूप[illegible] रूप नेकार्थ वर्गः॥१०॥ यथा सुरैर्निर्मथितेः समुद्र
[illegible] गोपालदासस्य तनुद्भवेन श्री रूपचंद्रेण तु रूपमा[illegible]
[illegible] विचित्र ग्रंथो यं रूपचंद्रेण धीमता। रूपमंजरिका नाम्ना [illegible]
[illegible]॥१२२॥ श्रीमद्[illegible]सान्वय[illegible] नामा [illegible] नामा[illegible]
[illegible] नामावली [illegible]॥ श्रीमदकबरराज्ये वेदयुग[illegible]
वर्षे [illegible] माधवे मासे राम तिथौ [illegible] दिवसे [illegible]॥१२३॥ इति
श्री रूपचंद्रविरचितायां रूपमंजरी नाममालायां स्वर्गादि दशवर्गः॥ ॥संवत्
[illegible] वर्षे [illegible] अष्टमी [illegible] वासरे॥ लिखितं [illegible] जयपुरे॥॥१४

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

To Respected Dr. Swaminatha

Bharati Shelat
31/12/58

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रूपचन्द्रविरचिता

रूपमञ्जरीनाममाला

सम्पादक

भारती शेलत

एम.ए., पीएच.डी., एम.ए (यु.एस.ए.)

रीडर,

भो. जे. अध्ययन संशोधन विद्याभवन

अमदावाद–३८० ००९

प्रणव प्रकाशन, अमदावाद–३८० ००७

१९८३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Rūpamañjarīnāmamālā by Rūpacandra

Publisher :
Pranav Prakashan
C/6, Sabar Flats,
Narayannagar Road,
Paldi, Ahmedabad 380 007
Gujarat State

© **Pranav Prakashan**
1983

Price : Rs. 12=00

Printer :
K. Bhikhalal Bhavsar
Shri Swaminarayan Mudran mandir,
21, Purushottam Nagar,
New Vadaj Ahmedabad-13

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

FOREWORD

Ancient Indian scholars paid much attention to various sciences pertaining to language and literature, such as grammar, lexicons, prosody, poetics, dramaturgy etc. Sanskrit is immensely rich in vocabulary and Sanskrit scholars contributed a number of various lexicons to that language. They are usually written in verse, which was the usual form adopted for scientific works with a view to facilitate students to commit them to memory. Many of the Sanskrit lexicons are synonymous, while some others are homonymous. The former are generally classified subjectwise. Words are sometimes arranged according to the relative quantum of meanings expressed in full-verses, half verses or quarter-verses. In some homonymous lexicons words are arranged according to the number of their syllables and/or the alphabetic order of their initial letters or final consonants.

Though a number of important lexicons are already published many others (mostly small or sectional) given in MSS remain unpublished. Dr. Smt. Bharati Shelat has here edited an unpublished lexicon, which, though being a small one, supplies some new meaning in the case of several words. It is entitled *Rūpamañjarīnāmamālā* and composed by Rūpacandra in the 16th century. It devotes nine sections to synonyms and the last one to homonyms. The former are classified subjectwise. In most of the verses the author has devoted a full verse for the synonyms of a word, in some a half-verse and in a few only a quarter of a verse. But he has followed no principle in the *inter se* order of words.

The editor has constituted her text on the basis of four MSS, selecting the most appropriate readings therein and noting the other variant readings in foot-notes. In the introduction she has dealt-with the MSS, the contents, the author, his treatment etc. in detail. Her observations on the occasional use of Gujarati words or forms in the sub-headings deserve special notice. From various

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

data she has convincingly inferred that the Mehara family to which the author belonged is identifiable with the Mer tribe which inhabited the Porbandar region in Saurashtra in the 16th century A.D. Dr. Smt. Shelat has well edited the text and given an alphabetic Index of the words treated therein.

I congratulate the editor for her commendable contribution to the sphere of Sanskrit lexicons and for bringing out its phblication in the form of a book. I hope she will continue to edit unpublished Sanskrit lexicons or unpublished Sanskrit works of other types.

H. G. SHASTRI

28-2-1983

Retd. Director, B. J. Institute of Learning and Research, Ahmedabad

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

EDITOR'S NOTE

Lexicography is one of the interesting branches of Sanskrit literature. A number of Sanskrit lexicons are already published and still some more remain unpublished. One of the latter is published here on the basis of four MSS.

I am indebted to Dr. Hariprasad G. Shastri, former Director of B. J. Institute for guiding me in editing this lexicon and helping me with valuable suggestions where necessary. I am also equally indebted to the Directors of B. J. Institute of learning and Research, Ahmedabad, L. D. Institute of Indology, Ahmedabad and Bhandarkar Oriental Research Institute, Pune for their kind and prompt co-operation in making their respective MSS and micro-film of *Rūpamañjarīnāmamālā* available to me. I also take this opportunity to thank Dr. Pravinchandra C. Parikh, Director of B. J. Institute for helping me in bringing out his publication.

4th March, 1983
Ahmedabad

BHARATI K. SHELAT

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

CONTENTS

		Pages
Introduction		1–8
१.	स्वर्गवर्गः	9–12
२.	व्योमवर्गः	13–15
३.	भूमिवर्गः	15–18
४.	मनुष्यवर्गः	19–23
५.	पक्षिवर्गः	24–25
६.	चतुष्पदवर्गः	26–28
७.	धातुवर्गः	29
८.	पातालवर्गः	30
९.	सामान्यवर्गः	31–34
१०.	अनेकार्थवर्गः	34–36
	Index	37–46

Abbreviation

IA—Indian Antiquary

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रूपचन्द्रविरचिता

रूपमञ्जरीनाममाला

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

INTRODUCTION

Manuscripts

The text of *Rūpamañjarīnāmamālā* of *Rūpacandra* is constituted on the basis of four MSS :

L_1—A paper Manuscript (No. 28363) from L. D. Institute of Indology, Ahmedabad. It is a complete MS in 10 folios. Its size is 18×9½ cms. Each page contains about 10 or 11 lines and each line consists of about 24 to 26 letters. The colophon of the MS states that the work was copied by Nemacandra, pupil of Panyāsa Kesaravijayajī. It is undated.

L_2—A paper MS (No. 3474) from L. D. Institute of Indology, Ahmedabad. It is incomplete. The extant portion of this text is copied on folios nos. 4 and 5 in continuation with folios nos. 1 to 3 bearing the text of *Śrutabodha*. Its size is 25½×10½ cms. Each page contains 13 lines and each line contains about 39 to 41 letters.

B—A paper MS(No. 2161) from B. J. Institute of Learning and Research, Ahmedabad. Its size is 21½×12½ cms. It consists of 9 folios, of which no. 5 is missing. Each page contains 11 lines and each line contains 30 to 32 letters. The colophon of the MS states that it was copied at Maṅgalapura (i.e. modern Mangrol in Junagadh Dist., Gujarat State) by Bhaṭṭa Rāmakṛṣṇa

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

on Thursday, the eighth day of the bright half of Māgha in V.S. 1759 (Jan. 14, 1703 A.D.).

Bh—A photo-state copy of a microfilm of a paper MS (No. 170 of 1881–82, new no. 4, section 4) from Bhandarkar Oriental Research Institute, Pune. It consists of 8 folios, of which folio No. 1 is missing. Each page contains 11 lines and each line consists of 32 or 33 letters. The colophon of the MS States that it was copied by Rāmajika, son of Pāñjava Māndaṇa of Udīcya caste and a resident of Dīgha (Probably modern Dihor in Talaja Taluka of Bhavnagar District) on Sunday, the first day of the bright half of *Kārttika* in V.S. 1671, Śaka 1536 (Octo. 23, 1614 A.D.). It falls only 27 years after the date of the composition of the work.

The colophons of the complete MSS are given in footnotes at the end of the text.

The script of all the four MSS is *Devanāgarī*.

A comparative study of the manuscripts brings out a few peculiarities—(i) Only L_1 contains the whole text of the work, the other MSS have a folio or folios missing. (ii) In relation to L_1 and L_2, B and Bh contain a number of common variants some of which are preferable to those given in L_1 and L_2.

Title

The title of this work is given in the colophons of the MSS. They specify the title *Rūpamañjarīnāmamālā*. The colophons of vargas also specify this title. Here the author has mentioned his name *Rūpacandra* also. In the introductory verse, the work is named as *Rūpamañjarī*. In the concluding verses, the title is specified as *Rūpamālā* and *Rūpamañjarikā*.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

A collective perspective of these references makes us to understand that the author primarily entitled his work रूपमञ्जरी and subsequently treated the epithet as an attribute of नाममाला (glossary of names, i.e. lexicon). The basic title रूपमञ्जरी may be taken as signifying a small treatise (lit. a blossom) composed by रूप, i.e. रूपचन्द्र.

Contents

The *Rūpamañjarīnāmamālā* is a lexicographical work. It contains ten vargas in all, namely स्वर्ग, ख, भू, नर, पक्षी, पशु, धातु, रसातल, सामान्य and अनेकार्थ. The first nine vargas deal with synonyms, while the last varga deals with homonyms. The words are not arranged according to the alphabetic order of their initial or final letters. Nor are they classified according to the the number of their syllables. But they are classified as *Ślokādhikāra*, *Ardhaślokādhikāra* and *Pādādhikāra*. In most of the verses the author has devoted a full verse for one synonymous word, in some a half-verse and in a few only a quarter of a verse.

The lexicon contains 123 verses in all. It treats 156 synonymous words and 5 homonyms. The author has devoted 83 full-verses for श्लोकाधिकार, 38 half-verses for अर्धश्लोकाधिकार and 44 quarter-verses for पादाधिकार. He has devoted 5 full verses for 5 homonyms.

The first varga deals with 18 synonymous words in 19 verses, the second 13 in 11 verses, the third 20 in 14 verses, the fourth 41 in 23 verses, the fifth 10 in 9 verses, the sixth 12 in 12 verses, the seventh 8 in 5 verses, the eighth 9 in 6 verses and the ninth 25 in 15 verses. The last varga deals with 5 homonyms in 5

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

verses. Thus, *Rūpamañjarīnāmamālā* is a small lexicon which treats only about 161 basic words in all.

Treatment

This work is written in verse. The verses are all composed in the अनुष्टुप् metre, except the last five verses dealing with homonyms in the tenth varga (Nos. 115 to 119). Two of these are composed in शार्दूलविक्रीडित, two in उपजाति and one in वसन्ततिलका.

The introductory verses are dedicated to *Bhāratī* (i.e. *Sarasvatī*, the Goddess of Speech). In the first varga, the author has also given synonyms for other deities such as *Brahmā*, *Kṛṣṇa*, *Lakṣmī*, *Śiva*, *Pārvatī*, *Gaṇeśa*, *Kārttikeya*, *Balarāma*, *Indra*, *Yama*, *Varuṇa* etc.

The synonymous words treated in the work usually yield 2 to 9 synonyms each. The verses dealing with homonyms yield about 15 to 25 meanings.

The author of this lexicon follows no principle of arrangement for the *intere se* order of the numerous synonymous words and homonyms treated in his lexicon. He has arranged them at random. It is, therefore, very difficult to find out a word in this lexicon. In the last quarter of some verses the author adds synonyms of a concept closely allied with that treated in the preceding quarters.

The Style

The style of presentation in *Rūpamañjarīnāmamālā* is most simple and direct. In presenting synonyms, a *dvandva* compound at some places has been mentioned in singular instead of dual or plural, such as उमापर्णाम्बिका (v. 11), व्योमाकाशाम्बरं (v. 20), तीरोपकण्ठः (v. 42), पुण्डरीकारविन्दाब्जं (v. 44), चतुरक्षांक्षणं (v. 50) etc.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Occasionally, the constructions are metrically incorrect. रमा तत्पतिः केशवः—(Anuṣṭubh–v. 7d), ०क्ष्मा तत्पतिर्वारिदः (Anuṣṭubh–v. 28d), नरेन्द्रपती भूपतिः (Anuṣṭubh–v. 54d)–वानरो हरिलाङ्गलौ (Anuṣṭubh–v. 87a), वसु द्रव्यं द्युम्नं धनम् (Anuṣṭubh–v. 89 b) etc.

Sometimes, the author uses rare and peculiar synonyms such as शिवरञ्जनः for कुवेर (v. 18), वाहः for दिन (v. 22), भूजः for वृक्ष (v. 33), विश्वबन्धुदृक् for कमल (v. 44), गोघो for मनुष्य (v. 45), त्राणं for शीर्ष (v. 47), दारा for वेश्या (v. 62), कामिको for मृग (v. 78), हरि for हस्तिन् (v. 79), शृङ्गी for महिष (v. 81), घुर्घुरो for वृषभ (v. 83), तुवं and सूर्यं for ताम्र (v. 92) etc.

At some places the author has used विपुलाs such as र–विपुला in v. 12c, म–विपुला in v. 65c, न–विपुला in v. 76c, र–विपुला in v. 82c and 83c. In verse 53b, the author has correctly used the Anuṣṭubh metre, but the grammatical form of the word वक्षज' is incorrect.

Occasionally, the author does not use juncture in सम and विषम चरणs such as पदाती शस्त्रजीवी च अनुजीवी च लम्पटः (v. 57cd), रोहिणी सौरभेयी च अर्जुनी वृषवल्लभा (v. 84cd). Sometimes he mixes nouns and adjectives in one verse, such as दारुणरुधिरनामानि (v. 108), समीपधूलिनामानि (v. 118); and sometimes he devotes a full verse for two synonymous adjectives such as समानशीघ्रनामानि (v. 100), कोमलकठोरनामानि (v. 112) etc.

He gives homonyms sometimes in the Locative case (vs. 115,116 and 117) and sometimes in the Nominative case (vs. 118 and 119).

The MSS give vernacular (Gujarati) forms in Sanskrit compounds in a few subheadings such as

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ब्रह्मनामानि (v. 4), मननामानि (v. 8), राजानामानि (v. 54), श्वाननामानि (v. 88) etc. Occasionally, he prefers the optional geader of the basic word in accordance with that of its synonyms such as नख: (v. 52). In the subheadings are used a few देश्य words like त्रांबा, सीसा, तरवा (v. 92), बीजली (v 28), ऊंट (v. 82), सुंगाल-शीआर (v. 86), कीलार (v. 113) etc.

Thus *Rūpamañjarīnāmamālā* is a very small lexicon with about 161 basic words. It excludes a large number of homonyms and also synonyms. Excepting a very small section of homonyms, the lexicon seems to be mostly a synonymous work. Even the synonymous words form a very small number in comparison to those given in other lexicons.

The Author

The concluding verse contains some reference to the author of this lexicon. It mentions that Rūpacandra the son of Gopāladāsa, belonging to the Mehara (*Meharānvaya*) family, wrote this lexicon.

The colophons of vargas also mention the name of the author as *Rūpacandra*.

The Date

In the concluding verse, it is mentioned that the work was composed on Sunday, the Rāma tithi (the 3rd lunar day, as in ancient chronological system expressing numbers through words "राम" denotes three) in the month of *Vaiśākha* in V.S. 1644 (mentioned as consisting of वेद = 4, युग = 4, 6 and भू = 1, enumarated in the reverse order) during the reign of the Mughal emperor Akbar (1565-1605 A.D.). The verse does not specify the fortnight of the month. On applying the given lunar day to both the fortnights, it is found

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

that the given week-day tallies with the lunar day in the bright fortnight and according to the *Caitrādi* system of years. It happens to be the sacred day of अक्षयतृतीया regarded to be one of the most auspicious days in the year. The date would then correspond to 30th April, 1587 A.D.[1]

Thus the author flourished in the latter half of the 16th cent. A.D.

The Family and Place of the Author

As mentioned above, the author belonged to the Mehara lineage. As regards the identification of the author's family, it may at the outset be observed that the traditions which mention the names of the thirty-six royal races of the Rajput clan do not include the name Mehara in them.

The *Mehara Kula* may be identified with that of the Mers of Saurashtra. The earliest important reference to the Mers in the inscriptions of Saurashtra occurs in the Timana copper plates of Bhīmadeva II dated V.S. 1264[2] (1208 A.D.) which allude to a feudatory king

---

1 Shri Rāmāvatāra Śarmā (ed.), *Kalpadrukośa*, Intro., (p. xlii) and the late MMP Haraprasad Sastri (*Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts*, preface, p. xliv) have enlisted this lexicon among lexicons written after *Medinikośa (circa* 12th cent). They have noted that this lexicon was composed by Rūpacandra in 1588 A.D. A detached leaf of an ancient work obtained from a Yati of a Jain temple at Nadol in Marwar, the poem of the bard named Chand of the last Hindu king of Delhi, *Kumārapāla-carita* and Khichi bard Moghji list the names of the thirty-six royal races of Rajasthan (James Tod, *Annals* and *Antiquities of Rajasthan*, New York, 1920, Table between, pp. 97 and 98).

2 IA, Vol. XI, pp. 337 ff.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Jagamalla of the Mehara race. In the Mahuva Inscription of V. S. 1272 (1216 A.D.) there is also a reference to the Mehara king Raṇasimha at Ṭimbānaka[1] (i e. Modern Timana in Talaja-Danta Taluka of Bhavnagar District). King Raṇasimha is probably a successor of the Mehara king Jagamalla. In the Hātasni Inscription of V.S. 1386[2] (1329 A.D.) there is a reference to Ṭhepaka of Tāladhvaja, a successor of the Mehara king Vākhala, who built Ṭhepāvāpī. The Cambay step-well Inscription of V.S. 1539[3] (1482-83 A.D.) contains a reference to Mehara Dhanāka, son of Mehara Mukunda who built the Vadava well of Cambay. In verse 6 of this inscription Meharas are mentioned as originated from the Solar dynasty.

Thus the Meharas or Mers seem to have resided in the area near Bhavnagar during the 13th and the 14th centuries. They seem to have migrated from Bhavnagar and settled at Porbandar (Junagadh Dist.) in the middle of the 16th cent. A D.[4] They worked prominently as soldiers in the army of the Jethva rulers of Porbandar.

In view of the date of the author of this lexicon, it is quite porbable that the Mehara family to which he belonged can be identified with the Mer class which inhabited the Porbandar region by this time.

---

1 D. B. Diskalkar, *Inscriptions of Kathiawad*, No. 4; G. V. Acharya (Ed.), *Historical Inscripiions of Gujarat*, Part III, No. 243.

2 Ibid., No. 27; Dr. H. G. Shastri (Ed.), *Historical Inscriptions* of Gujarat, Part IV, No. 55.

3 Dr. H. G. Shastri, *Historical Inscriptions of Gujarat*, Part IV, No. 14.

4 Harshad R. Trivedi, *The Mers of Saurashtra* (Baroda, 1961), p. 6

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

रूपमञ्जरीनाममाला

प्रणम्य भारतीं देवीं सवीणादण्डमण्डिताम् ।
तत्प्रसादात्करिष्यामि शुभां तां[1] रूपमञ्जरीम् ॥१॥

अथ स्वर्गवर्गः ।

स्वर्गनामानि[2]

स्वर्गः स्वर्विष्टपं नाकं त्रिदिवं त्रिदशालयम् ।
सुरलोकोर्ध्वलोको द्यौस्तद्वासी[3] विबुधा(धो) मताः(तः) ॥२॥

देव[4]नामानि ।[5]

देवाः[6] सुरामरादित्या[7]स्त्रिदशाः स्वप्ननिर्जराः ।
वृन्दारकाः सुमनसो गीर्वाणा[8]स्तद्‌द्विषोऽसुराः ॥३॥

ब्रह्मा(ह्म)नामानि[9] ।

ब्रह्मा विधिर्विधाता कः परमेष्ठी चतुर्मुखः ।
पितामहो विरञ्चिश्च[10] तत्पुत्रो नारदो मत(:)[11] ॥४॥

सरस्वतीनामानि[12] ।

वाग्वाणी भारतीदेवी गिरा भाषा[13] सरस्वती ।
श्रुतदेवी गोर्वचनं गी[14]र्ब्राह्मी हंसवाहिनी ॥५॥

Before stanza 1 L_1 inserts ॥ ऐं ॥ ए ई० ॥ श्रीवीतरागाय नमः ॥; L_2 ए ५० ॥; B : ॥ श्रीहरिः ॥· Bh has folio 1 missing. 1. L_1, L_2 read °मेमां. 2. L_1 omits; B. reads °नाम. 3. B reads °द्विष्ट्याया(?). 4. L_1, L_2 read देवता°. 5. L_1, B read °नाम. 6. L_1 reads दिवा. 7. B reads नित्या°. 8. L_1 reads गीरवाणा°. 9. L_1 reads °नाम; B °नामः. 10. L_1 reads विरोचज; L_2 विरोजचरेजः (?). 11. L_1, L_2 read पद्मजः पुत्र नारदः । 12. L_1 omits °नामानि; B reads °नाम. 13. B reads गीर्भाषा च. 14. B reads ब्रुम्रा°.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कृष्ण[1]नामानि ।

मुकुन्दो माधवो(वः) कृष्णो गोविन्दो गरुडध्वजः[2] ।
दामोदरो हृषीकेशश्चक्राचलधरो हरिः[3] ॥६॥

लक्ष्मीनामानि[4] ।

पद्मालयेन्दिरा लक्ष्मीर्लोकमाता हरिप्रिया ।
सिन्धुजा कमला श्रीर्मा रमा तत्पतिः केशवः[5] ॥७॥

मन(नो)नामानि[6] ।

हृच्चित्तं[7] च मनः स्वान्तं हृदयं[8] विशिषं तथा ।
चेतोऽन्तःकरणाकूतं कन्दर्प[9]स्तत्र सम्भवः ॥८॥

कन्दर्पनामानि[10] ।

मदनो मन्मथोऽनङ्गः कामो मारः स्मरोऽङ्गजः ।
प्रद्युम्नो दर्पकन्दर्पो तद्वैरी त्रिपुरान्तकः ॥९॥

महादेवनामानि[11] ।

धूर्जटीशः शिवः शूली पिनाकी शम्भुशङ्करो ।
नीलकण्ठो हरो रुद्रो भूतेशश्च[12] वृषेश्वरः ॥१०॥

---

1. B reads श्रीकृ०. 2. B reads हि गदाग्रजः । 3. L_1 reads हरो. 4. L_1, B read ०नाम. 5. L_1 reads केरा (?); L_2 केसक. 6. B reads ०नाम. 7. L_1 reads नित्तं चीत्तं; L_2 नित्यं चितं. 8. L_1, reads हृदसं. 9. L_1 reads ०नत(?). 10. L_1, B read ०नाम. 11. L_1 reads ०नांम; B ०नाम. 12. L_1 reads लिंगभुत; L_2 भूतविश्व.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पार्वतीनामानि[1] ।

उमापर्णाम्बिका गौरी भवानी[2] पार्वती शिवा ।
मृडानी देवी[3] रुद्राणी शर्वाणी तद्वरो हरः ॥११॥

गणेशनामानि[4] ।

उमासुतैकदन्तश्च गजवक्त्रो विनायकः ।
लम्बोदरो विघ्नराज[5](जं) ग[6]णेशो गणनायकः ॥१२॥

स्वामिकार्त्तिकेय[7]नामानि[8]।

षण्मुखः शक्तिपाणिश्च गाङ्गेयो बर्हिवाहनः ।
कुमारः स्कन्दसेनानी[9] कार्त्तिकेयोऽग्निभूर्गुहः ॥१३॥

बलभद्रनामानि[10] ।

रेवतीरमणो रामो[11] बलभद्रो हलायुधः[12] ।
सङ्कर्षणो रौहिणेयः[13] कालिन्दीभेदनो बलः[14] ॥१४॥

इन्द्रनामानि[15] ।

इन्द्रः पुरन्दरः शक्रो[16] वृत्रारि[17]र्वासवो हरिः ।
वज्रपाणिः सहस्राक्षो दिव[18]देवः शचीपतिः ॥१५॥

---

1. L_1, B read ०नाम. 2. L_1 reads भावा०. 3. L_1, L_2 read देव०. 4. L_1, B read ०नाम: Bh ०नामा. 5. L_1, L_2, Bh read दुरगति०. 6. L_1, Bh read ०र्ग०. 7. L_1, B, Bh read कार्तिक०. 8. L_1, B read ०नाम; B ०नाम:. 9. B reads ०न्यो. 10. L_1, B read ०नाम:; Bh ०नाम:. 11. Bh reads ०म. 12. L_1 reads ०ध. 13. L_1 reads रोहिणेयौं; Bh रौहणेय. 14 L_1 reads बल. 15. B reads ०नाम; Bh ०नाम:. 16. L_1 reads सक्रो; B शक्रोः. 17. L_1 reads वृत्थारि(?); L_2 वृत्वारि. 18. B reads दिवि.०

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यमनामानि[1] ।

कालः कृतान्तः कीनाशो यमो दण्डधरो हरिः ।
धर्म[2]राजान्तको मृत्युस्तत्त्व[3]सां यमुनां विदुः[4] ॥१६॥

वरुणनामानि[5] ।

वरुणो[6] यादसांनाथः[7] पाशपाणि[8]र्जलाधिपः[9] ।
पाशी[10] प्रचेतसः[11] प्रोक्तः[12] प्रत्यग्वारिंपतिर्विदुः[13] ॥१७॥

कुबेरनामानि[14] ।

कुबेरः किन्नरेशश्च धनेशो धनदो धनी ।
श्रीदो वैश्रवणो यक्षो गुह्यकः शिवरञ्जनः[15] ॥१८॥

अग्निनामानि[16] ।

अग्निर्वैश्वानरो[17] वह्निः शिखी[18] धूमध्वजोऽनलः[19] ।
पावको दहनो[20] हव्यो हुताशस्तत्सुतो गुहः[21] ॥१९॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां स्वर्गवर्गः[22] ॥१॥

---

1. L_1, B read °नाम. 2 L_1, L_2 read °र्म्मे. 3. L_1 reads °ध्रु°. 4. L_1 reads वीड्ड. 5. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 6. L_2, Bh read °णं. 7. L_1, L_2, Bh read °थं. 8. L_2, Bh read °णिं. 9. L_1, Bh read °पं. 10 L_1 reads पाची°; B पौशो. 11· L_1 L_2 read °सं; Bh °प्रसंचेतसं. 12 L_1, L_2, Bh read क्त. 13. L_1 reads विदुः 14. L_1, *B* read °नामः *Bh* °नामः. 15. L_1 reads °सज्जन; L_2, Bh °सज्जनः. 16. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 17. L_1 reads °श्वा°. 18. L_1 B read शिषा. 19. L_1 reads °नील. 20. Bh omits °हनो. 21. L_1 reads गुह. 22. L_2 adds सम्पूर्णः.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ व्योमवर्गः[1] ।

आकाशनामानि[2] ।

खं विहायोऽन्तरिक्षाभ्रं व्योमाकाशाम्बरं नभः[3] ।
द्यौर्दिवं[4] गगनानन्तं वियद्वा[5]तघनाश्रयम् ॥२०॥

सूर्यनामानि[6] ।

सूरः[7] सूर्यो रविर्भानुरादित्या[8]र्को ग्रहाधिपः ।
हंसो हरिः[9] सहस्रांशुर्दिनेशस्तत्सुतो यमः ॥२१॥[10]

दिननामानि[11] ।

प्रभातं वासरं वाहः प्रत्युषं दिवसं दिनम्[12] ।
विभातं द्युर्दिवं[13] व्युष्टं तत्करं[14] भास्कर[15] विदुः ॥२२॥[16]

चन्द्रनामानि[17] ।

शशीन्दू चन्द्रमाश्चन्द्रः सोमोड्वीशः[18] कलानिधिः ।
विधुः सुधांशु शुभ्रांशुः मृगाङ्को रजनीकरः ॥२३॥

नक्षत्ररात्रिनामानि[19] ।

उडु[20]स्तारर्क्षं नक्षत्रं यामिनी शर्व्वरी निशा[21] ।
क्षपा श्यामा तमी रात्रिस्तच्चरौ चौरराक्षसौ ॥२४॥

---

1 L_1 reads आकाशवर्गः. 2. Bh omits this line. 3. L_1, Bh read नभं. 4. Bh reads द्यौर्दिवं. 5. L_1, L_2 read ° वोतं, B ° द्वात °; Bh ° द्वित ° . 6. L_1, B read ° नाम; Bh ° नामः. 7. L_1, L_2, B and Bh read शूरः. 8. B reads ° त्यो कश्यपात्मजः 9. B reads ° दिमसह °. 10. B reads no. 22. 11. L_1, B read ° नाम; Bh° नामः 12. L_1 reads °व°. 13. L_1 reads घूदी ° . 14. L_1, L_2, B and Bh read तत्करो. 15. L_1, L_2, Bh read ° रो. 16 L_1 reads no. 23; B 21. 17. L_1 reads ° नाम; B, Bh ° नामः . 18. L_1, L_2 read सोमोडेशः; B सोमोग्लेश्च. 19. L_1 reads ° नाम; Bh राशिनामः. 20. L_1 reads उडा. 21. L_2 reads ° निसा.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

किरणनामानि[1] ।

मरीचिर्भा रुचिर्दीप्तिः प्रभार्चिः किरणः करः ।
गो[2]द्युतिज्योतिरश्मांशुः शीतोष्णौ[3] चन्द्रभास्करौ ॥२५॥

वायुनामानि[4] ।

मरुत्प्रभञ्जनो वातः समीरः पवनोऽनिलः ।
श्वसनः कम्पनो वायुः पुत्रौ भीमाञ्जनात्मजौ[5] ॥२६॥

मेघनामानि[6] ।

मेघो घनाघनः[7] कन्दो जीमूतोऽभ्रं बलाहकः[8] ।
धाराधरो हि पर्जन्यो [9]तडित्वान् वारिदोऽम्बुभृत् ॥२७॥

विद्युन्नामानि[10] ।

चञ्चला चपला विद्युत्तडिच्छम्पाऽचिरप्रभा ।
सौदामिनी च खदीप्तिश्चला तत्पतिर्वारिदः ॥२८॥

हिमनामानि[11] ।

अवश्याय[12] तु निहारं[13] तुषारं[14] तुहिनं हिमम् ।
प्रालेयं शीतलं शीतं तत्करोऽप्यौ[15] षधीश्वरः[16] ॥२९॥ *

---

1. L_1 reads °नाम; Bh °नामः. 2. L_2, Bh read गौ. 3. L_1 reads सितोष्णौ. 4. L_1, Bh read °नाम. 5. L_1 reads °जो. 6. Bh reads °नामः. 7. Bh reads घनघनः. 8. L_1, L_2 read °श्राब्दवाहनाः; Bh °श्राब्दवाहकः. 9. L_1, L_2 reads घनांबुद्दुहानीलाः; Bh घनांबुदइहानिला. 10. L_1 reads त्रिजलीनांम; L_2 वीजलीनामानिः, B वीजलीनामः. 11. L_1 reads °नाम; B °नामा; Bh °नामः. 12. B reads °यः 13. B reads °रस्तु. 14. L_1 omits this word; Bh repeats the same. 15. B, Bh read °प्यौ°. 16. L_1, L_2, B read °धि°. * In MS Bh this verse has been given no. 30.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दिशा[1]दिक्पालनामानि[2] ।

दिग्दिशाककुभः[3] काष्ठास्त[4]त्पाला[5]श्चैव देवताः[6] ।
इन्द्रोऽनलो[7] यमो[8]रक्षो[9] पाशी वायुध[10]नीश्वरः ॥३०॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां व्योमवर्ग[11]
॥ २[12]

अथ भूमिवर्गः[13] ।

भूमिनामानि[14] ।

धरित्री भूर्धरा[15] धात्री वसुधा मेदिनी मही ।
कु[16]क्षितीला[17]चलाश्चो[18]र्वी तद्रुहो धरको[19] नगः ॥३१॥

पर्वतनामानि[20] ।

भूभृन्नगाचलौ[21] शृङ्गी[22] शैलोऽद्रिर्गिरि[23]पर्वतौ[24] ।
[25]दरिभृच्छिखरी गोत्रो तज्जा गौ[26]रीगुहापगाः[27] ॥३२॥

---

1. B, Bh read °श°; L_1 °शि°; L_2 °स°. 2. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 3. L_1 reads °भ. 4. L_1, L_2, Bh read °त°. 5. L_1, L_2, Bh read °लं. 6. L_1, L_2, Bh read गजमम्बरम्. 7. L_1 read °नीलो. 8. Bh reads यमोनलो after इन्द्रो. 9. L_1, B, Bh read °क्ष. 10. L_1, Bh read °ध°. 11 L_1, L_2, B read °शिवः. 11. L_2 reads इति व्योमवर्ग. 12. L_1, L_2, B omit no. 2. 13. L_1 omits this line; Bh reads भौमी°. 14. L_1 omits this line; B reads °नाम; Bh °नामः. 15. L_1, L_2, Bh read भूध°. 16. L_2 reads कुः. 17. B reads रसेलावा. 18. L_1, B, Bh read चोर्वी; L_2 °चोव्वी. 19. B reads तद्रोधकमतो. 20. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 21. Bh reads °लः. 22. Bh reads श्र°. 23. L_1, B, Bh read °गि°. 24. L_2, Bh read °तः. 25. B, Bh read °री°. 26. L_1, L_2 read °गो°. 27. L_1, L_2, Bh read °गा°.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वृक्षनामानि[1] ।

वृक्षः[2] शाखी फलग्राही विटपी फलिनी तरुः[3] ।
नगो वनस्पतिर्भू[4]जः[5] पादपोऽगो द्रुमोंऽह्रि[6]पः ॥३३॥

वननामानि[7] ।

आरामो विपिनं कक्षः काननं गह्वरं वनम्[8] ।
अरण्यं गहनं कुञ्जं[9] तच्चरौ भिल्लमर्कटौ ॥३४॥

पुष्प[10]नामानि[11] ।

पुष्पं[12] फुल्लं[13] कलिः कुन्दं प्रसूनं[14] कुसुमोद्गमौ[15] ।
लतान्तं तु सुमनसः[16] तच्छरो[17] रतिनायकः ॥३५॥

कुङ्कुमकस्तुरीकर्पूर[18]चन्दननामानि[19] ।

कुङ्कुमं केसरं रक्तं कस्तूरी मृगनाभि[20]जा ।
घनसारं च[21]कर्पूरं श्रीखण्डं चन्दनं शिवम् ॥३६॥

---

1. B reads °नाम; Bh °नामः. 2. L_1, B read °क्ष. 3. Bh reads रुते:. 4. L_1 reads °भु: L_2 °र्भु°. 5. B reads °र्जि. 6. B reads °घ्रि°. 7. B reads °नाम, Bh °नामः. 8. Bh reads वनगह्वरं. 9. L_1 reads कू; Bh कु. 10. L_1 reads फूलं, L_2 पुष्फं. 11. B reads °नाम:; Bh °नामः. 12. L_1, L_2 read पुष्फं; Bh °ल्पं. 13. L_1 reads फलं. 14. L_2, Bh read लतांत, L_1 लतानं. 15. L_1 reads. °दं°. B °मं, Bh °हुनो. 16. L_1, L_2, Bh read प्रसवं सुमनसं सूनं. 17. reads तचरं, Bh तच्च°. 18. L_1. reads °पू°; B omits. 19. L_1, B read °नाम. Bh °नामः. 20. L_1 reads °भी°. 21. Bh reads तु.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

जलनामानि[1] ।

पुष्करं[2] कं पयोऽम्भोऽम्बु[3] व.दन्धं[4] सलिलं शिवम्[5] ।
वनं जलोदके[6] तोयं[7] नीर वारि[8]चरो झषः ॥३७॥

मत्स्य[9]नामानि[10] ।

मत्स्यो[11] वैसारिणो[12] मीनो पाठीनः[13] स[14]फरो झषः ।
आत्माशी[15] म.करो[16] यादस्त[17]त्केतुः कुसुमायुधः ॥३८॥

नदीनामानि[18] ।

सरित्कल्लोलिनी सिन्धुर्नदी निर्झरिणी धुनी[19] ।
तरङ्गिण्यापगा वक्रा[20] स्रवन्ती[21] सागराङ्गना[22] ॥३९॥

---

1. B, Bh read °नाम. 2. L_2, Bh read अधिषं; L_1 अधीवं. 3. B reads पजश्चांबु. 4. L_1 reads वा कुशं: L_2 Bh वा: कुशं. 5. L_2, Bh read शरं, B सरं. 6. L_2, Bh read °कं; L_1 °को. 7. L_1 reads तोया. 8. L_1, B read °री°. 9. L_1 reads मत्स°; L_2 °छ्य°; B, Bh °छ°. 10. L_1, B read °नाम; Bh °नामः 11. Bh reads °मछो. 12. L_1 reads वीसरिणो; Bh वैचारणो. 13. L_1 reads पाचीन. 14. Bh reads °श°. 15. B reads विशा(सा) से (रो). 16. B reads °[s]निमिषो. 17. L_2 reads °दः स्त°; Bh °दोत. 18. L_1, B read °नाम. Bh °नामः. 19. B reads स्रवती सागराङ्गना; L_1 धूरी. 20. L_1, L_2 read चक्रा; B धूनी. 21. L_1, L_2 read श्रवंती; B तत्पति; Bh श्रवता. 22. B reads जलधिः स्मृतः.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

गङ्गानामानि[1] ।

गङ्गा भागीरथी पूता[2] जाह्नवी हरशेखरा ।
मन्दाकिनी त्रिपथगा सुरसिन्धुः सरिद्वरा[3] ॥४०॥

समुद्रनामानि[4] ।

कन्ध्यब्धी[5] वारिराशिश्च समुद्रः सागरोऽर्णवः ।
रत्नमीनाकरोद्वान्[6] सिन्धूदधी[7] सरित्पतिः ॥४१॥

तरङ्गतट[8]नामानि[9] ।

तरङ्गो भङ्गवीच्यूर्मि[10]कल्लोलोल्लोलकावलि[11]: ।
रोधः[12]कूलं तटस्तीरोप[13]कण्ठः पुलिनोऽवधि[14]: ॥४२॥

कूपवापीतडागनामानि[15] ।

उदपानस्तु[16] कूपोंऽधुः[17] प्रवापो क्षुद्रकूपकः[18] ।
तडागः सरसी[19]चैव सरः पद्माकरः स्मृत[20]: ॥४३॥

कमलनामानि[21]

कमलं नलिनं कञ्जं पङ्कजं पद्मं पुष्करम् ।
पुण्डरीकारविन्दाब्जं राजीवं विश्वबन्धुहृक् ॥ ४४ ॥

---

1. L_1, L_2, Bh read °नाम. 2. B reads पुण्या. 3. B reads °राः. 4. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 5. B reads उद्न्वान्. 6. B reads रत्नाकरो मीनजळ. 7. B reads सिंधुरब्धिः. 8. L_2 reads °तटि°. 9. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 10. B reads °उर्म्मि च 11. L_1 reads °ली. 12. L_1 reads सिम; L_2, Bh सीम. 13. L_2, B. Bh read °रं°. 14. L_1 reads वीथि; B पुलिनं सिकतामयं. 15. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 16. L_1, L_2 and Bh read अधपानं; B उपमान°. 17. L_1 reads °पांध; L_2 °पोंध्रः, Bh °पोधं. 18. L_1 reads °क्षपक. 19. L_1 reads °ची. 20. L_1, L_2 and Bh read °स्तटः. 21. L_1 reads °नाम; Bh °नामः; B omits this line.

इति श्रीरूपचन्द्रवि[1]रचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां भूमि[2]वर्गः ॥३॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ मनुष्यवर्गः[3] ।

मनुष्यनामानि[4] ।

मनुष्यो मानवो गोधो[5] मानुषो[6] मनुजो[7] नरः ।
पुरुषश्च पुमान्ना[8]पि शतायुस्त[9]त्पतिर्नृपः ॥४५॥

शरीरनामानि[10] ।

शरीराङ्गे[11] तनुर्देहं कायं[12] गात्रं[13] कलेवरम् ।
वपुः पिण्डं पुरं[14] क्षेत्रं मूर्त्तिस्तत्रोद्भवः[15] सुतः[16] ॥४६॥

शीर्ष[17]नामानि[18] ।

शीर्षं शिरोत्तमाङ्गं कं[19] वराङ्गं मूर्द्धकं तथा ।
कपालं मस्तकं मुण्डं त्राणं[20] तज्जः शिरोरुहः ॥४७॥

केशनामानि[21] ।

कुन्तलश्चिकुरः केशः(शो) मूर्धजो[22] वालको[23]ऽलकः ।[24]
कचः[25] शिरोरुहो[26]ज्ञेयः कवरी[27]केशवन्धनम्[28] ॥४८॥

---

1. L_1, drops °त्रि°. 2. The collations from MS L_2 have not been noted from here, as the remaining folios are missing. 3. L_1 reads मनुषवर्ग. 4. L_1 reads नरनाम; Bh °नामः. 5. L_1 reads °धौ. 6 Bh reads °ष्यो. 7. L_1 reads मानवो; Bh मानुजो. 8. B °मां श्वा°. 9. B reads °युः स्त°. 10. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 11. L_1, Bh read °ङ्गं. 12. B reads गात्रे. 13. B reads गोत्रं. 14. B reads संहननं. 15. L_1 reads ततोद्भवः, Bh °वं. 16. L_1, Bh read °तं. 17. L_1, Bh read शिर°. 18. Bh reads °नामः; B °नाम. 19. L_1 reads °मंगगंकं. B, Bh °मांगं. 20. In the sense of करणत्राणं 21. L_1 reads नीमाला नाम; B °नाम; Bh °नामः. 22. B reads °जौ; L_1; Bh °जं 23. B reads °कौ; Bh °चा°. 24. B reads °कच. 25. L_1 reads °जं. Bh °चां. 26. L_1, Bh read °हं; B °हा. 27. L_1 reads °बली; Bh °बरी; B adds सीमंतः after कवरी. 28. L_1, Bh read °न.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मुख–कर्ण–अधर[1]नामानि[2] ।

वक्त्रं च वदनं तुण्डं मुखास्ये[3] लपनानने[4] ।
कर्णश्च श्रवणं श्रोत्र[5]मधरोष्ठौ[6] [7]रदच्छदः ॥ ४९ ॥

नेत्र–नासिकानामानि[8] ।

लोचनं नयनं[9]नेत्रं चक्षुरक्षी[10]क्षणं च दृक् ।
घ्राणं च नासिका नासा गन्धज्ञा[11]घ्राणघोणिका[12] ॥ ५० ॥

दन्त[13]–जिह्वा[14]–कण्ठनामानि[15] ।

रदा[16]दन्ता द्विजा दंशा दशना रदनास्तथा ।
रसज्ञा[17]रसना जिह्वा ग्रीवा कण्ठश्च कन्धरः[18] ॥५१॥

भुज[19]–हस्त–अङ्गुली–नख[20]नामानि[21] ।

भुजो बाहुश्च दोर्द[22]ण्डो हस्तपाणी[23] करस्तथा[24] ।
कराङ्गुली हस्तशाखा[25]नखः करजस्मरा[26]ङ्कुशः[27]॥५२॥

हृदय–स्तन–उदर[28]–चरणनामानि[29] ।

हृदयोरश्च वक्षश्च[30]पयोभृद्वक्षजं[31]स्तनम् ।
कुक्षोदरं च जठरं क्रमोऽङ्घ्रिश्चरणं पदम् ॥५३॥

---

1. L_1 omits ०र. 2. L_1, B read ०नाम; Bh ०नामः. 3. L_1, Bh read ०स्यं. 4 L_1, Bh read ०नं. 5. B reads स्रो०. 6. L_1 reads ०उष्ट. Bh ०ष्ट 7 L_1 reads रो०. 8. L_1, B read ०नाम; Bh ०नामः. 9. L_1 reads नयं. 10. L_1 reads ०क्षि०. 11. L_1 reads ०ज्ञ. 12. B reads ०कूर्णि; Bh ०कू०. 13. L_1 reads ०१. 14. L_1 reads नाक. 15. L_1, B, Bh read ०नाम. 16. L_1 reads ०द. 17. L_1 reads ०जा. 18. B reads ०राः. 19. L_1, Bh read ०जा०. 20. L_1, B omit ०नख०. 21. L_1, B read ०नाम; Bh ० नामः. 22. L_1 reads ०दं० 23 B reads ०णिः. 24. L_1, Bh read करो विड्ः. 25. Bh reads ०पो 26. L_1 reads ०जस्मरां०; Bh ०जस्मरं०. 27, L_1 reads ०शौ; B करजा च प्रदेशिनी, 28. B reads ०जुहरः; L_1 ०उर०. 29. L_1, reads ०नामानां; Bh ०नामः. 30. L_1 reads वक्षोरोहृदय ॥ कुक्षि ॥: Bh वक्षोरोहृदयः कुक्षि. 31. L_1 reads ०द्रुजक्षजं, B has folio no. 5 missing, W. R. for वक्षोजं.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

राज[1]नामानि[2] ।

भूपालो भूधरो[3] राजाधिपस्वामिनृपेश्वराः ।
राजन्यः पार्थिवो[4] नाथो नरेन्द्र[5]पती भूपति[6]: ॥५४॥

[7]युधिष्ठिर–भीम[8]नामानि ।[9]

कौन्तेयोऽजातशत्रुश्च[10] धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः[11] ।
भीमः समीरसूनुश्च कीचकारिः[12] वृकोदरः ॥५५॥

[13]अर्जुननामानि[14] ।

पार्थोऽ[15]र्जुनो[16] गुडाकेशो सव्यसाची धनञ्जयः ।
किरीटी फाल्गुनो जिष्णुः शक्रपुत्रः[17]कपिध्वजः[18]॥५६॥

सेवकनामानि[19] ।

सेवकः किङ्करो भृत्योऽनुचरः पादगोऽनुगः ।
पदाती शस्त्रजीवी च अनुजीवी च लम्पटः ॥५७॥

सुभट–कातरनामानि[20] ।

तेजस्वी वीरविक्रान्तौ[21] सुभटः[22] शूर[23]भास्करौ ।
कातरश्चकितो भीतो भीरुद्[24]रितकौ भटः ॥५८॥

---

1. L_1 reads °जा°. 2. Bh reads °नामः. 3 L_1 reads °भुद्वनो. 4. Bh reads °वा. 5. Bh reads °द्रः°. 6. L_1 reads °ती; Bh °ति. 7. In MS L_1 this line has been given after verse no. 55. 8. L_1 omits °भीम. 9. L_1 reads °नाम; Bh °नामः. 10. L_1 reads °शाचतुच. 11. L_1 reads °ष्टोरः; Bh °ष्ठिरः. 12. L_1 reads °री. 13. In MS L_1 this line has been given after verse 54. 14. L_1, Bh read °नामः 15. Bh reads °र्थो°. 16. Bh reads °र्जुना. 17. L_1 reads पूत्र. 18. L_1 reads °धज. 19. L_1, Bh read °नामः. 20. L_1 reads °नाम; Bh °नामः. 21. L_1 reads °ता. 22. L_1 reads °ट. 23. L_1 reads °सु; Bh सू°. 24. L_1 reads °हे°.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

भर्तृनामानि[1] ।

कान्तेष्टः[2] कामुकः कामी प्रियः प्रीतो चिटोवरः ।
स्वामी वरयिता[3] भर्त्ता रमणः[4] प्राणवल्ल[5]भः ॥५९॥

स्त्री[6]नामानि[7] ।

मुग्धा[8] योषाङ्गना[9] नारी प्रबला[10]वनिता वधूः ।
कामिनी भामिनी रामा सुन्दरी ललना प्रिया ॥६०॥

सतीस्त्री–असतीस्त्रीनामानि[11] ।

पतिवत्नी सती साध्व्येकभर्त्ता पतिव्रता ।
स्वैरिणी सफला[12] दूती[13]पुंश्चली कुल्टा खला ॥६१॥

[14]वेश्यानामानि[15] ।

वेश्या विलासिनी दासी रुपजीवा च कामुकी ।
पण्यस्त्री लञ्जिका दारा[16]गणिका सर्ववल्लभा ॥६२॥

मातृ–पितृ–पुत्रनामानि[17] ।

सवि[18]त्री जननी माता [19]तातो जनयिता पिता ।
सूनुः सुतोऽ[20]ङ्गजः पुत्रो दारको नन्दनात्मजा ॥६३॥

---

1. L_1 reads भर्त्तारनाम; Bh भत्तारनामः. 2. L_1, Bh read ॰ष्टो. 3. L_1 reads विरधीती. 4. L_1 reads ॰ण. 5. reads ॰ल. 6. L_1 reads स्त्रि॰. 7. Bh reads ॰नामः. 8. L_1 reads ॰मूघा. 9. L_1 reads ॰णा; Bh omits ॰ना. 10. Bh reads स्त्रीदारी. 11. L_1 reads ॰नाम; Bh ॰नामः. 12. L_1 reads ॰ली. 13. Bh reads हूती. 14. Bh reads वि॰. 15. Bh reads ॰नाम. 16. In the sense of दारिका. 17. L_1, Bh reads ॰नामः. 18. L_1 reads ॰त्रि॰. 19. L_1 reads तं. 20. L_1 reads सतौं.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मित्र–शत्रुनामानि[1] ।

सुहृदः [2]सज्जनो मित्रं सखा स्नेही च[3] वल्लभः ।
वैर्यराती[4] रिपुः शत्रुर्द्वेषी दुष्टोऽरि[5]र्दुर्जनौ[6] ॥६४॥

ऋषि–व्यासनामानि[7] ।

ऋषिर्मुनिर्यतिस्साधुस्तपस्वी[8] संयमी व्रती ।
द्वै[9]पायन[10] पाराशर्यो[11] ददारको बादरायण [:] ॥६५॥

पण्डित–चतुरनामानि[12] ।

मेधावी पण्डितो धीमान् कविर्धीरो विशारदः ।
नाग[13]रश्चतुरो धूर्त्तः[14] प्रवीणो[15] निपुणः[16] पटुः[17] ॥६६॥

मु(मू)र्ख[18]–नीचनामानि[19] ।

मु(मू)र्खो[20]मुग्धो जडो मूढः शठो[21] मूकश्च[22] कद्वदः[23] ।
नीचोऽधमः खलः क्षुद्रो[24]दुर्जनः[25] पिशुनोऽहितः[26] ॥६७॥

---

1 Bh reads °मः. 2. In a relative sense. 3. Bh reads °ह्रीमन°. 4. Bh reads °ति. 5. L_1 reads °ष्टारी°. 6. L_1 reads °न. 7. Bh reads °नामः. 8. Bh reads °र्यतिमुनिभीक्षुस्तापसः. 9. Bh reads द्वो°. 10. L_1 reads °स°. 11. L_1 reads परासर्य्यो; Bh पारसर्य्यौ. 12. Bh reads °नामः. 13 L_1 reads °म° 14. L_1 reads °त्रै. 15. L_1 reads °ण. 16. L_1 reads °णौ. 17. L_1 reads यद्गु, Bh यद्गुः. 18. L_1 reads मुरष°. 19. Bh reads °नामः. 20. L_1 reads मूढो. 21. L_1 reads सचो; Bh सढो. 22. L_1 reads °मूषस्व. 23. L_1 reads कद्वद. 24. L_1 reads क्षौद्र; Bh °द्र. 25. L_1 reads रुजीव; Bh रुजीतः. 26. L_1 reads °हीत; 27. L_1 omits °नाममालायां.

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां[27] मनुष्यवर्गः ॥४॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ पक्षिवर्गः

पक्षिनामानि[1] ।

पक्ष्यण्डजौ[2] पतत्री च पतङ्गो विहगो द्विजः ।
शकुनिर्विकिरः[3] पत्री शकुन्तः खगखेचरौ ॥६८॥

गरुडनामानि[4] ।

गरुत्मान् गरुडस्तार्क्ष्यो वैनतेयो द्विपक्षपः[5]
सुपर्णो मन्त्रपूतात्मा शक्रजित् शकुनीश्वरः ॥६९॥

हंसनामानि[6] ।

हंसो मरालश्च[7]क्राङ्गो राजहंसः सितच्छदः[8] ।
मानसौकस्त्वयं[9] रक्तचञ्च्वङ्घ्रि[10]र्मानसप्रियः ॥७०॥

मयूरनामानि[11] ।

शिखी केकी कलापी च शिखण्डी चित्रपिच्छकः ।
मयूरो नीलकण्ठश्च बर्ही[12] तद्वाहनो गुहः ॥७१॥

कोकिलनामानि[13] ।

कोकिलः पिकरक्ताक्षौ[14] मदोल्लापी कुहूमुखः ।
मधुदूतोऽन्यपुष्टश्च[15] कलकण्ठाम्रवल्लभौ ॥७२॥

---

1. L_1 omits this line; B reads ° नाम; Bh नामः. 2. L_1 reads पक्षंडज; Bh पक्षंडजा. 3 L_1 reads ° वीकरः; B, Bh ° विकरः. 4. L_1, B read ° नाम; Bh ° नामः. 5. L_1 reads वीपक्षय; B विपक्षजः; Bh विपक्षपः. 6. B reads ° नाम; Bh ° नामः. 7. B reads ° श्च °. 8. L_1, Bh read ° छदः. 9. L_1 reads ° कस्वामी; B ° कंस्तुरा; Bh ° कस्त्वमी. 10. L_1 reads चवराक्रहि °; B चंचूरक्तांघ्रि °; Bh चंचूरक्तांह्रि. 11. B reads ° नाम; Bh ° नामः. 12. L_1 reads बर्ही; Bh बर्हि. 13. L_1, B read ° नाम; Bh ° नामः, 14. L_1, B, Bh read ° क्षी. 15. L_1 reads ° स्य.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

चातकनामानि[1] ।

कलिङ्गो भृङ्गसारङ्गौ धूम्राटः शतपत्रकः ।
वापी[2]हस्तोकश्चैव चातको मेघवल्लभः[3] ॥७३॥

चक्रवाकनामानि[4] ।

कोको द्वन्द्व[5]चर[6]श्चक्री चक्रपत्ररथो रथी ।
चक्रवाको रथाङ्गश्च तद्बन्धुं त[7]रणिं विदुः ॥७४॥[8]

शुक–काकनामानि[9] ।

रक्ततुण्डः शुकः [10]कीरो[11] मेधावी प्रियदर्शनः ।
अरिष्टः करटः काको चिरंजीवी तु[12]वायसः ॥७५॥

भ्रमरनामानि[13] ।

भ्रमरश्चञ्चरीकोऽलि[14]भृङ्गसारङ्गषट्पदाः ।
शिलीमुखोऽपि मधुपो झङ्कारी कुसुम[15]प्रियः ॥७६॥

इन्दिन्दिरो द्विरेफश्च रोलम्बश्च षडङ्घ्रिपः ॥७७॥[16]

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां [17]रूपमञ्जरीनाममालायां पक्षिवर्गः[18] ॥५॥

---

1. L_1 B, Bh read °नाम. 2. B reads दात्यूहः; Bh बपी°. 3. L_1 reads °स्तद्बन्धुस्तरणींविदु. 4. B, Bh read °नामः, L_1 omits this line. 5 Bh reads °न्द्वः°. 6 B omits °चर°. 7. B, Bh read °धुस्त°. 8. L_1 omits this verse. 9. L_1, B, Bh read °नाम. 10. L_1 omits शुकः. 11. L_1 reads कलापी च. 12. Bh reads च. 13 B reads °नाम, Bh °नामः. 14. L_1 reads °स्त्वंचरकाली. 15. B reads कश्मल°. 16. L_1, Bh omit this line. 17. L_1 reads श्री°. 18. Bh reads इति श्री पक्षीवर्गः.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ चतुष्पदवर्गः[1]।

सिंहनामानि[2] ।

[3]मृगेन्द्रः केसरी सिंहः शूरः पञ्चाननो हरिः ।
कण्ठीरवो महानदो मृगमातङ्गनाशनः[4] ॥७७॥

मृगनामानि[5] ।

नादी कुरङ्गसार[6]ङ्गौ मृगेणौ[7] चा[8]रुलोचनः ।
वातायुः कामी(मि)को न्यङ्कुर्हरिणस्तत्पतिर्हरिः ॥७८॥

हस्तिनामानि[9] ।

हस्ती दन्ती करी कुम्भो नागेभौ[10]द्विरदो द्विपः ।
कुञ्जरो[11]गजमातङ्गौ वारणो[12]हरि[13]सिन्धुरौ[14] ॥७९॥

[15]अश्वनामानि[16] ।

तुरङ्गस्तुरगो वाजो हरिर्हंसस्तुरङ्गमः ।
हयाश्वौ[17] वाहनो वाहो गन्धर्वो रथ्य[18]सिन्धुजौ ॥८०॥

महिषनामानि[19] ।

महिषः[20]कालकः[21]शृङ्गी हेरम्बो गद्गदस्वरः ।
कटा[22]हः का[23]सरः पिङ्गो रक्ताक्षो यमवाहनः ॥८१॥[24]

---

1. L_1 omits वर्गः. 2. L_1, B reads °नाम, Bh °नामः. 3. Bh reads शृं°. 4. L_1 reads °जाशना; B °जासमः, Bh °जनाशनः. 5. B reads °नामः Bh °नामः. 6. L_1 reads °री°; B, Bh °रिं°. 7. L_1, Bh read °ण. 8. L_1, Bh read °श्चा°. 9. B reads °नाम, Bh °नामः. 10. L_1 reads °भा. 11. L_1 reads कुरंगो. 12. L_1 reads °रि°. 13. B reads °सिंधु. 13. L_1 reads °सौधू, Bh °सुंधुर. 15. L_1, B read घोडा°. 16. B reads °नामः. Bh °नामः. 17. L_1, Bh read °श्वो. 18. L_1, B, Bh read रथ°. 19. B, Bh read °नाम. 20. B reads कि°. 21. L_1 reads स्वं°, Bh श्री°. 22. L_1 reads °टे°. 23. L_1 reads के°, 24. B, Bh number 82.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

उष्ट्र[1]नामानि[2] ।

दीर्घग्रीवोष्ट्रदाशेराः करभो रवणो[3] मयः[4] ।
मरुप्रियः शीघ्रगामी महाङ्गः कण्टकाशनः ॥८२॥

वृषभ[5]नामानि[6] ।

वृषभोक्षा बलीवर्दः ककुद्मा[7]न्घुर्घुरो[8] वृषः ।
भद्रोऽनड्वान्[9] स्कन्धवाहो धौरेयो[10] हर[11]वाहनः ॥८३॥

गो[12]नामानि[13] ।

माहेयी[14] सुरभिर्धेनुः[15] शृङ्गिणी गौः पयस्विनी ।
रोहिणी सौरभेयी[16]च अर्ज्जुनी[17] वृषवल्लभा[18] ॥८४॥

[19]सूकरनामानि[20] ।

सूकरः कोलवाराहौ[21]दंष्ट्री दंष्ट्रायुधः किटिः[22] ।
घोणी पोत्री[23]किरिः[24]क्रोडो घृष्टिभूर्दार इत्यपि[25] ॥८५॥

---

1. L_1 reads ऊंठ, Bh उट्टं. 2. B reads °नाम, Bh °नामः. 3. L_1 reads रमणो, Bh रेचणो. 4. L_1 reads यम. 5. L_1 reads वधम°, Bh वृषं. 6. B reads °नाम, Bh °नामः. 7. L_1 reads कुकुभान्, B ककुपवान्, Bh कुकुद्मान्. 8. L_1, B read घूर्घरो, Bh घुंघुरो. 9. L_1 reads °नाथान्; Bh °ढ्वान्. 10. L_1 reads घोरेहो. 11. L_1 reads यम°. 12. B reads गायं. 13. L_1, B read °नाम, Bh °नामः. 14. L_1 reads °इ; Bh °ई. 15. L_1, B, Bh read °भीधे°. 16. L_1 reads सोरभीई, B सुरभेयी, Bh सौरभेई. 17. B reads °ना. 18. L_1 reads वृषलभा, Bh °भः. 19. B, Bh read शू°. 20 L_1 B read °नाम; Bh °नामः. 21. L_1 reads कोलवाहा; Bh °हो. 22. L_1, Bh read कुडि. 23. L_1, Bh read घृष्टी. 24 L_1, Bh read करी. 25. L_1, Bh read वीरस्कन्धो च रोमशः.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शृगाल[1]नामानि[2] ।

शृगालो जम्बुको[3] फेरु[4]र्गोमायुर्मृगधूर्त्तकः ।
घोरवासी शिवा[5] क्रोष्ट्री[6] फेरण्डो फेरवः स्मृतः ॥८६॥

वानरनामानि[7] ।

वानरो हरिलाङ्गलौ प्लवङ्गो मर्कटः कपिः ।
शाखामृगो बलीवक्त्रो[8] गोवृक्षादिचरो मतः ॥८७॥

श्वान(श्व)नामानि[9] ।

कुर्कुरः सारमेयश्च कौलेयो भष[10]णः शुनः ।
मण्डलो[11] ग्रामशार्दूलो जिह्वापो रात्रिजागरः ॥८८॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां चतुष्पदवर्ग.[12] ॥६॥

---

1. L₁ reads सृगाल; Bh शीआर. 2. B. reads ° नामं; Bh ° नामं. 3. L₁ reads ° म्बू °. 4. L₁ reads ° रो °. 5. L₁ reads ° वं, B, Bh ° वः. 6. L₁, B read ° ष्टौं. 7. L₁, B, Bh read ° नामं. 8. L₁ reads ° वक्त्रो, B ° चर्की. 9. L₁ reads ° नामा; B ° नामं; Bh ° नाम. 10. L₁ reads ° क्ष °. 11. Bh reads मडो. 12. L₁ reads इति श्रीरूपमञ्जरीनाममालायां श्रीरूपचन्द्रकृता; Bh इति चतुष्पद वर्गः ॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ धातुवर्गः[13] ।

धननामानि[14] ।

[15]स्वार्थो[16]रा द्रविणं वित्तं वसु द्रव्यं[17] द्युम्नं[18] धनम्[19] ।
कस्मारं[20]विभवः सारं तत्पतिं धनदं विदुः ॥८९॥

सुवर्ण[1]नामानि[2] ।

काञ्चनं कनकं स्वर्ण हिरण्यं[3] हेमहाटके[4] ।
भर्म कल्याणगाङ्गेये[5] तद्गृहं[6] देवमन्दिरम् ॥९०॥

रूप्य[7]नामानि[8] ।

रुक्मं[9] रूप्यं सितं तारं रजतं कुमुदं शिवम् ।
रश्मिराजं च तत् शैलः कैलास[10]स्त्वह पर्वतः ॥९१॥

त्रांबा(ताम्र)-सीसा(सीस)-तरवा(त्रपु)-लोहनामानि[12]।

ताम्रं शुल्वं तुथं सूयँ सीसं नागं भुजङ्गमम् ।
त्रपु सरङ्गवङ्गे च लोहं कृष्णा[13]यसं घनम् ॥९२॥

पाषाणनामानि[14] ।

शिला घनोपलौ ग्रावा पाषाणः प्रस्तरो दृषद् ।
तत्रोद्भवं हिरण्याख्यं[15]तन्मयं चायसं मतम् ॥९३॥

इति श्रीगोपालदासात्मजविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां धातुवर्गः[16] ॥७॥

---

13. L_1 reads अथ धातुवर्गः लोख्यते। 14. B reads °नाम, Bh धातुनामः. 15. L_1, reads सोम before स्वार्थो. 16 L_1 reads स्वर्थे 17. L_1, B reads वित्तं: 18. L_1 reads चक्न: B धनं, Bh वसु. 19 L_1 reads °धर्मां, B वसु. 20. L_1, Bh read कस्मरं.

1. L_1 reads रूपा. 2. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 3. L_1 reads हिरण्य. 4. L_1, Bh read कं. 5. L_1, Bh read °यं. 6. L_1 reads तद्गरी, Bh तद्दिरं. 7. L_1 reads स्वर्ण°, Bh रूपं. 8. L_1, B read °नाम; Bh °नामः 9. L_1 reads रुप्यं. 10. L_1 reads केलात्रां; Bh कलौशं. 11. L_1 read °रालं; Bh omits this word. 12. L_1, B reads °नाम; Bh °नामः. 13. L_1 reads कृहणं°. 14. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 15. Bh reads °क्षं. 16. B reads श्रीरूप, धातुवर्गः; Bh इतिधातुवर्गः ।

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ[17] पातालवर्गः ।

छिद्र[18]–पाताल[19]नामानि[20] ।

छिद्रं च विवरं रन्ध्रं कुहरं सुषिरं बिलम् ।
बलिसद्म[1] च पातालं नागलोको रसातलम् ॥९४॥

सर्पनामानि[2] ।

सर्पो नागोरगौ च[3]क्री फणी व्यालोऽहिपन्नगः ।
भुजङ्गो भुजगो[4] भोगी तन्नाथो[5]ऽनन्तशेषकः ॥९५॥

राक्षसनामानि[6] ।

पलादः[7] कौ[8]णपो रक्षो [9]यातुधानस्तु राक्षसः ।
क्रव्यादः[10] कर्बुरश्च नैर्ऋतो[11]ऽपि निशाचरः ॥९६॥

दैत्यनामानि[12] ।

सुरारिर्दनुजो[13] दैत्यो दैतेयः[14] शुक्रशिष्यकः ।
असुरः पूर्वदेवश्च पातालनिलयं विदुः ॥९७॥

मासनामानि ।

क्रव्यं मांसामिषं पेशी जाङ्गलं[17] पिशितं [18]पलम् ।
लोभनं[19] (? लेपनं) रक्तजं कीनं[20]तत्प्रियो रजनीचरः ॥९८॥

विष-अमृत-नरकनामानि[22] ।

विषं च गरलं कालं कालकूटं हलाहलम् ।
सुधाऽमृतं च पीयूषं नरकः श्वभ्ररौरवौ ॥९९॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां पातालवर्गः२३॥८॥

---

17. L_1 reads श्री after अथ. 18. Bh omits छिद्र. 19. L_1 omits पाताल. 20. Bh reads ° नामः, L_1 श्री after नामानि.

1. L_1 reads ° तश्म; Bh ° वेश्म. 2. B reads ° नाम; Bh ° नामः. 3. L_1, Bh read ° गश्च °. 4. B reads दुंदुभि. 5. L_1 reads ° घो °, Bh ° गं °. 6. B reads ° नाम; B नामः. 7. L_1 reads पूलदः. 8. L_1, B read कें. 9. L_1, Bh read जा °. 10. L_1 reads ° द. 11. L_1 reads नैर्ऋते; B ° रितो °; Bh ° रतो °. 12. B reads ° नाम; Bh ° नामः; 13. L_1 reads दनीवो; Bh दानवो. 14. L_1 reads दोत्येय. B दानवो; *Bh* देत्येयः. 15. *Bh* reads मानस. 16. L_1, *B* read ° नाम, *Bh* ° नामः. 17. L_1, *B* read जागलं. 18. L_1 reads फलं. 19. L_1 reads जोभनं. 20. L_1, *B* read कीलं. Bh कालं. 21. *Bh* omits नरक. 22. L_1, *B* read ° नाम; *Bh* ° नामः.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अथ सामान्यवर्गः[1] ॥

समान- शीघ्र[2]-[3]नामानि ।

समानः सदृशस्तुल्यः सवर्णश्चः समोपमः ।
सत्वरं त्वरितं तूर्णं शीघ्रं क्षिप्रं द्रुतं जवम् ॥१००॥

समूहनामानि[5] ।

वृन्दं चक्रं कदम्बौघं पुञ्जं पूगं चयं व्रजम्[6] ।
व्रातं व्यूहं गणं सर्वं जालं यूथं कुलं घनः ॥१०१॥

वाहिनी[7]नामानि[8] ।

ध्वजिनी वाहिनी सेना साधनाक्षौहिणी[9]चमू ।
पृतना सैन्यकं दण्डो बलानीके[10]वरूथिनी ॥१०२॥

कवचछत्रध्वज[11]नामानि[12] ।

सन्नाहः कवचं वर्म छत्रं चैवातपत्रकम् ।
वैजयन्ती ध्वजः[13]केतुः पताका केतनाङ्कितम् ॥१०३॥

---

1. L[1] omits this line. 2–3. *Bh* omits ° शीघ्र ° ; 4. L_1 omits this line, *Bh* read ° नामः. 5. *B* reads ° नाम; *Bh* ° नामः. 6. L_1 reads घृतं; *B* वृतं; *Bh* व्रतं. 7. *B*, *Bh* read सेना °. 8. L_1 reads ° नामा; B ° नाम; Bh नाम: 9. B omits ° क्षौहिणी. 10. B omits ° क. 11. L_1 reads ° वजा ° ; B, Bh ° ध्वजा °. 12. L_1, B read ° नाम; Bh नामः. 13. L_1 reads धजा; B, Bh ध्वजा.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

धनु[1]र्नामानि[2] ।

कोदण्डं कार्मुकं चापो धनु[3]श्च सायकासनम् ।
[4]इष्वासोऽथ धनुश्चैव तदाद्यं कुसुमं स्मर.[5] ॥१०४॥[6]

बाणनामानि ।

तोमरः सायको बाणो मार्गणो रोपणः शरः[8] ।
खग.[9] शिलो[10]मुखः काण्डो नाराचो ह्याशुगः स्मृतः[11]॥१०५॥

खड्ग फलक[12]नामानि[13] ।

खड्गोऽसिश्च ष्टि[14]निस्त्रिंशाः कृपाणः करवालकः ।
कलाप[15](?) श्चन्द्रहासश्च फलक[16] चर्मखेटकौ[17]॥१०६॥

युद्धनामानि[18] ।

सङ्ग्रामः कलहो युद्धं समरः सङ्गराहवौ ।
[19]संमर्दाजी मृधाक्रन्दो[20]क्रन्दनं संयुगो[21]रणः ॥१०७॥

---

1. L_1, B, Bh read धनुष. 2. L_1 reads ° नाम, B ° नाम, Bh ° नाम: 3. Here the basic form seems to be धनु. 4. *B*h reads धनु धर्मस्त्रनिस्वासं. 5. Obviously कुसुमधनुस् (पुष्पधनुस्) is given in the sense of स्मर. 6. L_1 omits this verse. 7. L_1 omits this line; *B* reads ° नाम.; *B*n ° नाम:. 8. L_1 reads शिरंजी. 9. *B*h reads वंगं. 10. L_1 omits खग: and शिली°. 11. L_1 reads घासनं धनू; *B*h च्यासनं धनु:. 12. L_1, *B*, *B*h read खड्गसि°; *B*, Bh read °पर° after °सि°. 13. B reads °नाम, Bh °नाम:. 14. L_1, Bh read °कृष्टि°; B स्याच्च. 15. Better read सत्यकं. 16. B reads °को. 17. L_1, Bh read °कं. 18. B reads °नाम, Bh °नाम:; 19. Bh reads नि°; L_1 स°. 20. L_1 reads मृतं कुंद, Bh मृतं क्रदं, B मघसमीकं चस्त्री समीकं च. 21. Bh reads संगरं.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

दारुण[1]रुधिर[2]नामानि[3] ।

तीव्रोग्रं दारूणं तिग्ममुल्वणं [4]घोरभीषणम् ।
शोणितं[5]रुधिरं रक्तं लोहितं क्षतजं[6]ततः[7] ॥१०८॥

गृहनामानि[8] ।

गेहावासौ गृहस्थानं सदनं भवनालये ।
सद्म निकेतनागारे मन्दिरं शरणं क्षयः[9] ॥१०९॥

वस्त्रनामानि[10] ।

वसनं छादनं वासश्चेलनं चीरमम्बरम् ।
पटो वस्त्रं दुकूलं च तदाद्यं दिगुमापतिः ॥११०॥

श्वेतपीतरक्तश्याम[11]नामानि[12] ।

श्वेतं शुक्लं[13] सितं शुभ्रं[14]हरिद्रं[15] गौरपीतले ।[16]
ताम्रं रक्तारुणे शोणं कृष्णं नोलासिते श्यामम्[17] ॥१११॥

कोमलकठोरनामानि[18] ।

कोमलं मृदुलं[19]फल्गु पेशलं मृदु[20] पेलवम्[21] ।
कर्कशं कठिनं क्रूरं कठोरं परुषं[22]दृढम् ॥११२॥

---

1. Bh omits this word. 2. L_1 reads °लोही°. 3. L_1 B read °नाम; Bh °नामः. 4 B reads प°. 5. L_1 reads शेणी°. 6. L_1, Bh reads °जा. 7. B reads रक्तवर्णकं. 8. B reads °नाम; Bh °नामः. 9. L_1, B read °यं. Bh °यी. 10. B, Bh read °नाम. 11. L_1 reads कल्ल. i2 L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 13. Bh reads शुभ्रं. 14. Bh reads शुक्लं. 15. B reads °णं. 16 B reads °के. 17. L_1 reads सतं समं; Bh सितं तमं. 18 L_1 reads मघकिलारनांम. 19. L_1 reads काहलं. 20. L_1 reads मल; B, Bh मदु. 21. B, Bh read पल्लवं. 22. B reads निष्ठुरं.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

मद्यकल्यपाल[1] [शौण्ड[2]] नामानि[3] ।

मदिरा वारुणी मद्यं मधु कादम्वरी सुरा ।
कल्य[4]पालः सुराजीवी शौण्डो[5] गर्वितमद्यपः[6] ॥११३॥

समीप[7]धूलिनामानि[8] ।

समीपं निकटासन्ने संनिकृष्टोऽन्तिकं स्मृतम्[9] ।
रेणुः पांसूः रजो धूलिः परागो धूलि[10]कौसुमः॥११४॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायां सामान्यवर्गः[11] ॥९॥

अथानेकार्थवर्गः[12] ।

सारङ्गनामानि[13] ।

चन्द्रे चापमधुव्रते मृगपतौ मीने ध्वजे माधवे
दीपे द्विपीकुरङ्गभृङ्गभुजगे पद्मे घने चातके ।
नेत्रे कज्जलकाञ्चने पिककुले पुष्पे निशाखञ्जने
चित्रे चन्दनहंसशङ्खरमणे सारङ्गशब्दायते ॥११५॥

---

1. B, Bh read °कलाल°. 2. L_1, B, Bh omit this word. 3. L_1 reads कोमलकठोरनाम; B °नाम; Bh °नामः. 4. L_1 reads °ल्लं°; Bh काल°. 5. L_1 reads सोडो; Bh शोढो; B omits this last stanza. 6. L_1 reads °मधूपः; Bh °मद्यवः. 7. L_1 omits समीप°. 8. L_1, B read °नाम; Bh °नामः. 9. L_1 reads मचलान्नमवंतर'; Bh °लन्नमनंतरां. 10. L_1, Bh read मधु°. Gramatically it must be धूलिः which, however, violets the metre. 11. B reads °रूप० सामान्यवर्गः । 12. L_1 reads लीख्यते after °र्थ°. 13. L_1 omits this line; Bh reads सारिगशब्दनामः; B °नाम.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

हरिशब्दनामानि[1] ।

इन्द्रे मुकुन्दरवि[2]मारुतनागसिंहे
मण्डूकमर्कटतुरङ्गम[3]कातरेषु[4] ।
स्वर्णे निशाचर[5]कृतान्तभुजङ्गमेषु[6]
कीरे[7]मरीचिरिति नाम हरि प्रसिद्धम् ॥११६॥

गोशब्दनामानि[8] ।

सारङ्गाधिपलोचने गणपतौ वृक्षे धनुर्मर्कटे
गन्धर्वे गतिसायके प्रकिरिणे गीते मुखे माधवे ।
वज्रे स्वर्गसरस्वतीश्रुतिमही तरुशृङ्गिणी मातरि
सत्त्वे वाचि दिशि प्रचित्रदहने गोशब्द विज्ञायते॥११७।

शिवशब्दनामानि[9] ।

श्रेयो हरः शुक्रसमस्तकीलाः
कैलाससौभद्रशृगालक्रोष्ट्र्यः[10] ।
हरीतकीशम्भुवधूस्तुषा च[11]
धात्री [च*] जाया च[12] शिवः शिवाख्या ॥११८॥[13]

कशब्दनामानि[14] ।

चतुर्मुखात्मा [15]प्रसहस्तरश्मिः
प्रभञ्जनः सज्जनजोवनश्च[16] ।

---

1. L_1, B, Bh read °नाम. 2. L_1 omits this word. 3. L_1 omits this word. 4. L_1 reads कातरास्व; Bh कातरीश्व. 5. L_1 reads °क°. 6. L_1 reads °मासु; Bh °मास्तु. 7. L_1, Bh read शुको. 8. B reads °नाम; Bh °नामः. 9. B reads °नाम; Bh °नामः. 10. B reads गोष्ट्य॑. 11. B reads °स्तुषा विवध्वो. 12 Bh reads °ति ज्ञोयाश्च. 13. L_1 omits first three lines of the stanza 118. The last line reads °त्वोयस्वशिवइवाख्य ॥१८॥ 14. L_1, B read °नाम; Bh °नामः 15. B reads च. 16 L_1 reads °जीनीचनस्वजङ्ग.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

यज्ञः प्रकाशः सुरमन्दिरं स्यात्
[1]सुखं शिरो नाम बुधै[2]कमुक्तम् ॥११९॥

स्वर्गः खं भूर्नरः पक्षी पशुर्धातुरसातलम् ।
सामान्यश्चाप्यनेकार्थो दशवर्गाः प्रकीर्त्तिताः ॥१२०॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां रूपमञ्जरीनाममालायामनेकार्थवर्गः[3] ॥१०॥

यथा सुरैर्निमथितः समुद्रः सुधोद्धृता तैस्तु निजश्रवेण ।
गोपालदासस्य तनूद्भवेन श्रीरूपचन्द्रेण तु रूपमाला[4] ॥१२१॥

कृतो विचित्रग्रन्थोऽयं रूपचन्द्रेण धीमता[5] ।
रूपमञ्जरिका नाम्ना श्लोकैकशतविंशका[6] ॥१२२॥

श्रीमत्क्षत्रियमेहरान्वयकुले गोपालदासात्मजै-
र्नामाब्धेस्तु समुद्धृता निजधिया नामावली शोभना ।
श्रीमद(त्य)क्(क) वरराज्यवेदयुगषड्भूवर्षके माधवे
मासे रामतिथौ दिनेश दिवसे भूयात् सतां श्रेयसे ॥१२३॥

इति श्रीरूपचन्द्रविरचितायां[7] रूपमञ्जरीनाममालायां स्वर्गादिदशवर्गाः[8] ॥१०॥

---

1. Bh reads सु °. 2. L_1 reads बुद्धे; B बुध्धेः. 3. B reads इति श्रीरूप० ॥ अनेकार्थवर्गः; Bh इत्यनेकार्थ. ॥छ॥ 4. L_1 reads न तनुमाला ।; Bh मनुनाममाला. 5. L_1 reads बुधिनाम; Bh बुधिनाम्. 6. L_1 reads ° बीसती; Bh ° विशंति. 7. Bh omits ° यां. 8. L_1 reads अनेकार्थवर्गसंपूर्णः Bh ° यां समाप्तः ॥छ॥ L_1 परतापसागरावचनार्थ श्रेयसेरस्तु ॥ लषीत चेञा नेमचंद । पंनासकेसर । वीजेजी । नोलेलेलषु छे । B संवत् १६७२ वर्षे शाके १५३६ प्रवर्तमाने दक्ष(क्ष)णायनगते श्रीसूर्ये शरदरीतौ (शरदृतौ) कार्त्तिकमासे शुक्लपक्षे प्रतिपदायां रविवासरे अद्येह दीघवास्तव्यउदीच्यज्ञातीयपांजवमाण्डणसुतरामजीकेन ल (लि) षी (खि) रामात्म-पठनार्थं ॥ शुभं च भवतु ॥छा। श्रीरस्तु श्री श्री ॥छ॥ श्री॥ श्री॥ छ॥श्री॥ ॥छ॥श्री॥. Bh संवत् १७९५९ (?) वर्षे माघमासे शुक्लपक्षे अष्टमी गुरुवासरे ॥ लिखितं भट्टरामकृष्णेन मङ्गलपुरे ॥१॥

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

INDEX

अंह्रि ५३
अंह्रिप ३३
अक्षि ५०
अक्षौहिणी १०२
अग ३३
अग्नि १९
अग्निभू १३
अङ्ग ४६
अङ्गज ९, ६३
अङ्गना ६०
अचल ३२
अचलधर ६
अचिरप्रभा २८
अजातशत्रु ५५
अञ्जना २६
अण्डज ६८
अद्रि ३२
अधम ६७
अधर ४९
अनङ्ग ९
अनूवान् ८३
अनन्त २०
अनन्तशेषक ९५
अनल १९, ३०
अनिल २६
अनुग ५७
अनुचर ५७
अनुजीविन् ५७
अन्तःकरण ८
अन्तक १६
अन्तरिक्ष २०
अन्तिक ११४
अन्धु ४३
अन्यपुष्ट ७२
अपर्णा ११
अब्ज ४४
अब्धि ४१
अभ्र २०, २७
अमर ३
अमृत ९९
अम्बर २०, ११०
अम्बिका ११
अम्बु ३७
अम्बुभृत् २७
अम्भस् ३७
अयस् ९३
अरण्य ३४
अरविन्द ४५
अराति ६४
अरि ६४
अरिष्ट ७५
अरुण १११
अर्क २१
अर्चिस् २५
अर्जुन ५६
अर्जुनी ८४
अर्णव ४१
अर्थ ८९
अलक ४८
अलि ७६
अवधि ४२
अवश्याय २९
अश्मांशु २५
अश्व ८०
असती स्त्री ६१
असि १०६
असित १११
असुर ३, ९७
अहित ९७
अहिन् ९५
आकाश २०
आकूत ८
आगार १०९
आजिन् १०७
आतपत्रक १०३
आत्मज ६३
आत्माशिन् ३८
आदित्य ३, २१
आनन ४९
आपगा ३९
आमिष ९८
आम्रवल्लभ ७२
आराम ३४
आलय १०९
आवास १०९
आशुग १०५
आस १०४
आसन १०४
आसन्न ११४
आस्य ४९
आहव १०७
इन ७८
इन्दिन्दिर ७७
इन्दिरा ७
इन्दु २३
इन्द्र १५, ३०, ११६
इभ ७९
इला ३१
इषु १०४
इष्ट ५९
इष्वास १०४
ईक्षण ५०
ईश १०
ईश्वर ५४
उक्ष ८३
उग्र १०८
उडु २४
उडुनीश २३
उत्तमाङ्ग ४७
उदक ३७
उदन्वत् ४१
उदधि ४१
उदपान ४३
उदर ५३
उद्गम ३५
उपकण्ठ ४२

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

उपल ९३
उमा ११
उमापति ११०
उमासुत १२
उरस् ५३
उरग ९५
उर्वी ३१
उल्लोलकावलि ४२
उल्वण १०८
उष्ट्र ८२
ऊर्ज ३३
ऊर्ध्वलोक २
ऊर्मि ४२
ऋक्ष २४
ऋषि ६५
ऋष्टि १०६
ऐकदन्त १२
एकभर्ता ६१
ओष्ठ ४९
औघ १०१
औषधीश्वर २९
क ४,३७.४७,११९
ककुद्मत ८३
ककुभ ३०
कक्ष ३८
कच ४८
कज्जल ११५
कञ्ज ४४
कटाह ८१
कठिन ११२
कठोर ११२
कण्टकाशन ८२
कण्ठ ५१
कण्ठीरव ७७
कदन १०७
कदम्ब १०१
कद्रू ३७
कनक ९०
कन्द २७
कन्दर्प ८, ९
कन्धर ५१
कन्धि ४१
कपाल ४७
कपि ८७
कपिध्वज ५६
कबन्ध ३७
कमल ४४
कमला ७
कम्पन २६
कर २५, ५२
करज ५२
करट ७५
करभ ८२
करवालक १०६
कराङ्गुली ५२
करी ७९
कर्कश ११२
कर्ण ४९
कर्पूर ३६
कर्बुर ९६
कलकण्ठ ७२
कलह १०७
कलानिधि २३
कलाप १०५
कलापिन् ७१
कलि ३५
कलिङ्ग ७३
कलेवर ४६
कल्पपाल ११३
कल्याण ९०
कल्लोल ४२
कल्लोलिनी ३९
कवच १०३
कवरी ४८
कवि ६६
कस्तूरी ३६
कस्मार ८९
काक ७५
काञ्चन ९०, ११५
काण्ड १०५
कातर ५८, ११६
कादम्बरी ११३
कानन ३४
कान्त ५९
काम ९
कामिक ७८
कामिन् ५९
कामिनी ६०
कामुक ५९
कामुकी ६२
काय ४६
कार्त्तिकेय १३
कार्मुक १०४
काल १६, ९९
कालक ८१
कालकूट ९९
कालिन्दीभेदन १४
काष्ठा ३०
कासर ८१
किङ्कर ५७
किटि ८५
किरि ८५
किन्नरेश १८
किरण २५
किरीटिन् ५६
कीचकारि ५५
कीन ९८
कीनाश १६
कीर ७१, ११६
कु ३१
कुक्ष ५३
कुङ्कुम ३६
कुब्ज ३४
कुञ्जर ७९
कुन्तल ४८
कुन्द ३५
कुवेर १८
कुमार १३
कुमुद ९१
कुम्भी ७९
कुरङ्ग ७८, ११५
कुर्कुर ८८
कुल १०१
कुलटा ६१
कुसुम ३५
कुसुमप्रिय ७६
कुसुमायुध ३८
कुहर ९४
कुहूमुख ७२
कूप ४३
कूल ४२
कृतान्त १६, ११६

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कृपाण १०६
कृष्ण ६, १११
कृष्णायस ९२
केकिन् ७१
केतन १०३
केतु ३८, १०३
केश ४८
केशबन्धन ४८
केशव ७
केसर ३६
केसरिन् ७७
कैलास ९१, ११८
कोक ७४
कोकिल ७२
कोदण्ड १०४
कोमल ११२
कोल ८५
कौणय ९६
कौन्तेय ५५
कौलेय ८८
क्रन्द १०७
क्रम ५३
क्रव्य ९८
क्रव्याद ९६
कर ११२
क्रोड ८५
क्रोष्टी ८६, ११८
क्षतज १०८
क्षपा २४
क्षय १०९
क्षिति ३१
क्षिप्र १००
क्षुद्र ६७
क्षुद्रकपक ४३

क्षेत्र ४६
ख २०, १२०
खग ६८, १०५
खड्ग १०६
खदीप्ति २८
खल ६७
खला ६१
खेचर ६८
खेटक १०६
गगन २०
गज ७९
गजवक्त्र १२
गङ्गा ४०
गण १०१
गणनायक १२
गणपति ११७
गणिका ६२
गणेश १२
गतिसायक ११७
गद्गदस्वर ८१
गन्धज्ञा ५०
गन्धर्व ८०, ११७
गरल ९९
गरुड ६९
गरुडध्वज ६
गरुत्मान् ६९
गर्वितमद्यप ११३
गहन ३४
गह्वर ३४
गाङ्गेय १३, ९०
गात्र ४६
गिर् ५
गिरा ५
गिरि ३२
गीत ११७

गीर्वाण ३
गुडाकेश ५६
गुह १३, १९, ७१
गुहापगा ३४
गुह्यक १८
गृह १०९
गृहस्थान १०९
गेह १०९
गो ५, २५, ११७
गोचर ८७
गोत्र ३२
गोध ४५
गोमायु ८६
गोविन्द ६
गौ ८४
गौर १११
गौरी ११, ३२
ग्रहाधिप २१
ग्रामशार्दूल ८८
ग्रावा ९३
ग्रीवा ५१
घन९२,९३,१०१,११५
घनसार ३६
घनाघन २७
घनाश्रय २०
घुर्घुर ८३
घृष्टि ८५
घोणिका ५०
घोणिन् ८५
घोर १०८
घोरवासिन् ८६
घ्राण ५०
चकित ६८
चक्र १०१

चक्रधर ६
चक्ररथ ७४
चक्रवाक ७४
चक्राङ्ग ७०
चक्रिन् ७४, ९५
चक्षु ५०
चञ्चरीक ७६
चतुर ६६
चतुर्मुख ४
चतुर्मुखात्मा ११९
चन्दन ३६, ११५
चन्द्र २३,२५,११५
चन्द्रमस् २३
चन्द्रहास १०६
चपला २८
चमू १०२
चय १०१
चरण ५३
चर्म १०६
चला २८, ३१
चातक ७३, ११५
चाप १०४, ११५
चारुलोचन ७८
चिकुर ४८
चिट ५९
चित्त ८
चित्र ११५
चित्रपिच्छक ७१
चिरंजीविन् ७५
चीर ११०
चेतस् ८
चेलन ११०
चौर २४

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

छत्र १०३
छादन ११०
छिद्र ९४
जठर ५३
जड ६७
जननी ६३
जनयितृ ६३
जम्बुक ८६
जल ३७
जलाधिप १७
जव १००
जाङ्गल ९८
जाया ११८
जाल १०१
जाह्नवी ४०
जिष्णु ५६
जिह्वा ५१
जिह्वाप ८८
जीमूत २७
जीवन ११९
ज्योति २०
झङ्कारिन् ७६
झष ३७, ३८
तट ४२
तडाग ४३
तडित् २८
तडित्वान् २७
तनु ४६
तपस्वी ६५
तमी २४
तरङ्ग ४२
तरङ्गिणी ३९
तरणि ७४
तरवा ९१
तरु ३३
तात ६३
ताम्र ९१,९२,१११
तार २४,९१
तार्क्ष्य ६०
तिग्म १०८
तीर ४२
तीव्र १०८
तुण्ड ४९
तुरग ८०
तुरङ्ग ८०
तुरङ्गम ८०,११६
तुल्य १००
तुष ९२
तुषा ११८
तुषार २९
तुहिन २९
तूर्ण १००
तेजस्विन् ५८
तोमर १०५
तोय ३७
त्रपु ९१,९२
त्राण ४७
त्रांबा ९१
त्रिदश ३
त्रिदशालय २
त्रिदिव २
त्रिपथगा ४०
त्रिपुरान्तक ९
त्वरित १००
दंश ५१
दंष्ट्रायुध ८५
दंष्ट्रिन् ८५
दण्ड १०२
दण्डधर १६
दनुज ६७
दन्त ५१
दन्तिन् ७९
दरितक ५८
दरिभृत् ३२
दर्प ९
दशना ५१
दहन १९
दामोदर ६
दारक ६३
दार ६२
दारुण १०८
दाशेर ८२
दासी ६२
दिक् ३०,११७
दिन २२
दिनेश २१
दिव २०,२२
दिवदेव १५
दिवस २२
दिशा ३०
दीप ११५
दीप्ति २५
दीर्घग्रीव ८२
दुकूल ११०
दुर्जन ६४,६७
दुष्ट ६४
दूती ६१
दृक् ५०
दृढ ११२
दृषद् ९३
देव ३
देवता ३०
देवमन्दिर ९०
देवी ११
देह ४६
दैतेय ९७
दैत्य ९७
द्योर्दद्दर ५२
धौरेय ८३
द्यु २०,२२
द्युति २५
द्युम्न ८९
द्यौः २
द्रविण ८९
द्रव्य ८९
द्रुत १००
द्रुम ३३
द्वन्द्वचर ७४
द्विज ५१,६८
द्विप ७९
द्विपक्षप ७३
द्विपिन् ११५
द्विरद ९७
द्विरेफ ७७
द्वेषिन् ६४
द्वैपायन ६५
धन ८९
धनञ्जय ५६
धनद १८,८९
धनी १८
धनीश्वर ३०
धनु १०४
धनुस् १०४,११७

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

धनेश १८
धरा ३१
धरित्री ३१
धर्मपुत्र ५५
धर्म्मराज १६
धातु १२०
धात्री ३१,११८
धाराधर २७
धीमान् ६६
धीर ६६
धूमध्वज १९
धूम्राट ७३
धूर्जटि १०
धूर्त ६६
धूलि ११४
धूलिकौसुम ११४
धौरेय ८३
धेनु ८४
ध्वज १०३,११५
ध्वजिनी १०२
नक्षत्र २४
नख ५२
नग ३१, ३३
नदी ३९
नन्दन ६३
नभस् २०
नयन ५०
नर ४५,१२०
नरक ९९
नरेन्द्रपति ५४
नलिन ४४
नाक २
नाग ७९,९२,९५, ११६
नागर ६६
नागलोक ९४
नाथ ५४
नादिन् ७८
नारद ४
नाराच १०५
नारी ६०
नासा ५०
नासिका ५०
निकट ११४
निकेतन १०९
निपुण ६६
निर्झरिणी ३९
निशा २४
निशाखञ्जन ११५
निशाचर ९६, ११६
निर्स्त्रिंश १०६
निहार २९
नीच ६७
नीर ३७
नील १११
नीलकण्ठ १०, ७१
नृप ४५, ५४
नेत्र ५७, ११५
नैर्ऋत ९६
न्यङ्कु ७८
पक्षिन् ६८, १२०
पङ्कज ४४
पञ्चानन ७७
पट ११०
पटु ६६
पण्यस्त्री ६२
पण्डित ६६
पतङ्ग ६८
पतत्रिन् ६८
पताका १०३
पतिवत्नी ६१
पतिव्रता ६१
पत्ररथ ७४
पत्रिन् ६८
पद ५३
पदातिन् ५७
पद्म ४४, ११५
पद्माकर ४३
पद्ममाल्या ७
पन्नग ९५
पयस् ३७
पयस्विनी ८४
पयोभृत् ५३
परमेष्ठिन् ४
पराग ११४
परुष ११२
पर्जन्य २७
पर्वत ३२, ९१
पल ९८
पलाद ९६
पवन २६
पशु १२०
पांसु ११४
पाठीन ३८
पाणि ५२
पाताल ९४
पातालनिलय ९७
पादग ५७
पादप ३३
पाराशर्य ६५
पार्थ ५६
पार्थिव ५४
पार्वती ११
पावक १९
पाशपाणि १७
पाशिन् १७, ३०
पाषाण ९३
पिक ७२
पिककुल ११५
पिङ्ग ८१
पिण्ड ४६
पितृ ६३
पितामह ४
पिनाकिन् १०
पिशित ९८
पिशुन ६७
पीतल १११
पीयूष ९९
पुंश्चली ६१
पुञ्ज १०१
पुण्डरीक ४४
पुत्र ६३
पुमान् ४५
पुर ४६
पुरन्दर १५
पुरुष ४५
पुलिन ४२
पुष्कर ३९, ४४
पुष्प ३५, ११५

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पूग १०१
पृता ४०
पूर्वदेव ९७
पूतना १०२
पेलव ११२
पेशल ११२
पेशिन् ९८
पोत्रिन् ८५
प्रकाश ११९
प्रकिरिण ११७
प्रचित्रदहन ११७
प्रचेतस् १७
प्रत्युष २२
प्रद्युम्न ९
प्रबला ६०
प्रभञ्जन २६, ११९
प्रभा २५
प्रभात २२
प्रवापी ४३
प्रवीण ६६
प्रसहस्त्ररश्मिन् ११९
प्रसून ३५
प्रस्तर ९३
प्राणवल्लभ ५९
प्रालेय २९
प्रिय ५९
प्रियदर्शन ७१
प्रिया ६०
प्रीत ५९
प्लवङ्ग ८७
फणिन् ९५
फलक १०६
फलग्राहिन् ३३
फलिनी ३३
फल्गु ११२
फाल्गुन ५६
फुल्ल ३५
फेरण्ड ८६
फेरव ८६
फेरु ८६
बर्हिन् ७१
बर्हिवाहन १३
बल १४
बलभद्र १४
बलानीक १०२
बलाहक २७
बलिवक्त्र ८७
बलिसद्म ९४
बलीवर्द ८३
बाण १०५
बादरायण ६५
बाहु ५२
बिल ९४
ब्रह्मा ४
ब्राह्मी ५
भङ्ग ४२
भट ५८
भद्र ८३
भर्तृ ५९
भर्मन् ९०
भवन १०९
भवानी ११
भषण ८८
भा २५
भागीरथी ४०
भानु २१
भामिनी ६०
भारती ५
भाषा ५
भास्कर २२, २५, ५८
भिल्ल ३४
भीत ५८
भीम २६,५५
भीरु ५८
भीषण १०८
भुज ५२
भुजग ९५,११५
भुजङ्ग ९५
भुजङ्गम ९२,११६
भू ३१,१२०
भूतेश १०
भूदार ८५
भूधर ५४
भूपति ५४
भूपाल ५४
भूभृत् ३२
भूमि ३१
भृङ्ग ७३ ७६,११५
भृत्य ५७
भोगिन् ९५
भ्रमर ७६
मकर ३८
मण्डल ८८
मण्डूक ११६
मत्स्य ३८
मदन ९
मदिरा ११३
मदोल्लापिन् ७२
मद्य ११३
मधु ११३
मधुदूत ७२
मधुप ७६
मधुव्रत ११५
मनस् ८
मनुज ४५
मनुष्य ४५
मन्त्रपूतात्मन् ६३
मन्दाकिनी ४०
मन्दिर १०९
मन्मथ ९
मय ८२
मयूर ७१
मराल ७०
मरीचि २५,११६
मरुत् २६
मर्कट ३४, ८७, ११६, ११७
मस्तक ४७
महाङ्ग ८२
महादेव १०
महानाद ७७
महि ११७
महिष ८१
मही ३१
मांस ९८
मा ७
मातङ्ग ७९
मातृ ६३, ११७

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

माधव ६, ११५, ११७
मानव ४५
मानप्रिय ७०
मानसौकस् ७०
मानुष ४५
मार ९
मारुत ११६
मार्गण १०५
माहेयी ८४
मित्र ६४
मीन ३८, ११५
मीनाकर ४१
मुकुन्द ६, ११६
मुख ४९, ११७
मुग्ध ६७
मुग्धा ६०
मुण्ड ४७
मुनि ६५
मूक ६७
मूढ ६७
मूर्ख ६७
मूर्ति ४६
मूर्द्धक ४७
मूर्धज ४८
मृग ७८
मृगधूर्तक ८६
मृगनाभिजा ३६
मृगपति ११५
मृतमातङ्गनाशन ७७
मृगाङ्क २३
मृगेन्द्र ७७
मृडानी ११
मृत्यु १६
मृदु ११२
मृदुल ११२
मृधा १०७
मेघ २७
मेघवल्लभ ७३
मेदिन् ३१
मेधाविन् ६६, ७५
यक्ष १८
यज्ञ ११९
यति ६५
यम १६, २१, ३०
यमवाहन ८१
यमुना १६
यातुधान ९६
यादस् ३८
यादसांनाथ १७
यामिनी २४
युद्ध १०७
युधिष्ठिर ५५
यूथ १०१
योषा ६०
रक्त ३६, १०८, १११
रक्तचञ्चु ७०
रक्तज ९८
रक्ततुण्ड ७५
रक्ताक्ष ७२, ८१
रक्ताङ्घ्रि ७०
रक्ष ३०, ९६
रजस् ११४
रजत ९१
रजनीकर २३
रजनीचर ९८
रण १०७
रतिनायक ३५
रत्नाकर ४१
रथाङ्ग ७४
रथिन् ७४
रथ्य ८०
रद ५१
रदच्छद ४९
रदन ५१
रन्ध्र ९४
रमण ५९, ११५
रमा ७
रवण ८१
रवि २१, ११६
रश्मिराज ९१
रसज्ञा ५१
रसना ५१
रसातल ९४ १२०
राक्षस २४, ९६
राजन्य ५४
राजहंस ७०
राजाधिप ५४
राजीव ४४
रात्रि २४
रात्रिजागर ८८
राम १४
रामा ६०
रिपु ६४
रुक्म ९१
रुचि ९५
रुद्र १०
रुद्राणी ११
रुधिर १०८
रूपजीवा ६२
रूप्य ९१
रेणु ११४
रेवतीरमण १४
रै ८९
रोधस् ४२
रोपण १०५
रोलम्ब ७७
रोहिणी ८४
रौरव ९९
रौहिणेय १४
लक्ष्मी ७
लज्जिका ६२
लतान्त ३५
लपन ४९
लम्पट ५७
लम्बोदर १२
ललना ६०
लाङ्गल ८७
लेपन ९८
लोकमाता ७
लोचन ५०
लोमन ९८
लोह ९१, ९२
लोहित १०८
वक्त्र ४९
वक्ता ३९
वक्षस् ५३
वक्षज ५३
वचन ५

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

वज्र ११७
वज्रपाणि १५
वदन ४९
वधू ६०
वन ३४, ३७
वनस्पति ३३
वनिता ६०
वपुस् ४६
वर ५९
वरयितृ ५९
वराङ्ग ४७
वरुण १७
वरूथिनी १०२
वर्म १०३
वल्लभ ६४
वसन ११०
वसु ८९
वसुधा ३१
वस्त्र ११०
वह्नि १९
वाच् ५, ११७
वाजिन् ८०
वाणी ५
वात २६
वातायु ७८
वाताश्रय २०
वानर ८७
वापीह ७३
वायस ७५
वायु २६, ३०
वारण ७९
वाराह ८५
वारिचर ३७
वारिद २७, २८
वारिपति १७
वारिराशि ४१
वारुणी ११३
वालक ४८
वासर २२
वासव ११०
वाह २२, ८०
वाहन ८०
वाहिनी १०२
विकिर ६८
विक्रान्त ५८
विघ्नराज १२
विटपिन् ३३
वित्त ८९
विद्युत् २८
विधाता ४
विधि ४
विधु २३
विनायक १२
विपिन ३४
विबुध २
विभव ८९
विभात २२
वियत् २०
विरञ्चि ४
विलासिनी ६२
विवर ९४
विशारद ६६
विशिष ८
विश्वबन्धुदृक् ४४
विष ९९
विष्टप २
विहग ६८
विहायस् २०
वीचि ४२
वीर ५८
वृकोदर ५५
वृक्ष ३३, ११७
वृक्षचर ८७
वृत्रारि १५
वृन्दारक ३
वृन्द १०१
वृष ८३
वृषभ ८३
वृषवल्लभा ८४
वृषेश्वर १०
वेश्या ६२
वैजयन्ती १०३
वैनतेय ६९
वैरी ६४
वैश्रवण १८
वैश्वानर १९
वैसारिण ३८
व्याल ९५
व्यासक ६५
व्युष्ट २२
व्यूह १०१
व्योमन् २०
व्रज १०१
व्रतिन् ६५
व्रात १०१
शकुनि ६८
शकुनीश्वर ६९
शकुन्त ६८
शक्तिपाणि १३
शक्र १५
शक्रजित् ६९
शक्रपुत्र ५६
शङ्कर १०
शङ्‌ख ११५
शचीपति १५
शठ ६७
शतपत्रक ७३
शतायु ४५
शत्रु ६४
शम्पा २८
शम्भु १०
शम्भुवधू ११८
शर ३५, १०५
शरण १०९
शरीर ४९
शर्वाणी ११
शर्व्वरी २४
शस्त्रजीविन् ५७
शाखामृग ८७
शाखिन् ३३
शिखण्डिन् ७१
शिचरिन् ३२
शिखिन् १९, ७१
शिर ११९
शिरस् ४७
शिरोरुह ४७, ४८
शिला ९३
शिलीमुख ७६, १०५

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

शिव १०, २६, ३७, ९१, ११८
शिवरञ्जन १८
शिवा ११, ८६, ११८
शीघ्र १००
शीघ्रगामिन् ८२
शीत २९
शीतल २९
शीर्ष ४७
शुक ७५
शुक्र ११८
शुक्रशिष्यक ९७
शुक्ल १११
शुभ्र १११
शुभ्रांशु २३
शुल्व ९२
शूर ५८, ७७
शूलिन् १०
शृगाल ८६, ११८
शृंगी ३२, ८१
शृंगिणी ८४, ११७
शैल ३२, ९१
शोण १११
शोणित १०८
शौण्ड ११३
श्याम १११
श्यामा २४
श्रवण ४९
श्री ७
श्रीखण्ड ३६
श्रीद १८
श्रीदेवी ५
श्रुति ११७
श्रेयस् ११८
श्रोत्र ४९
श्वन् ८८
श्वभ्र ९९
श्वसन २६
श्वेत १११
षण्मुख १३
षट्पद ७६
षडङ्घ्रि·हूप(क) ७७
संयमिन् ६५
संयुग १०७
सखा ६४
सङ्कर्षण १४
सङ्गर १०७
सङ्ग्राम १०७
सज्जन ६४, ११९
सती ६१
सती स्त्री ६१
सत्त्व ११७
सत्वर १००
सदन १०९
सदृश १००
सद्म १०९
सन्नाह १०३
संनिकृष्ट ११४
सफर ३८
सफला ६१
समर १०७
समस्तकील ११८
समान १००
समीप ११४
समीर २६
समीरसूनु ५५
समुद्र ४१
समूह १०१
समोपम १००
संमर्द १०७
सर ४३
सरङ्गवङ्ग ९२
सरस्वती ५, ११७
सरित् ३९
सरित्पति ४१
सरिद्वरा ४०
सर्प ९१
सर्व १०१
सर्ववल्लभा ६२
सलिल ३७
सवर्ण १००
सवित्री ६३
सव्यसाचिन् ५६
सहस्राक्ष १५
सहस्रांशु २१
सागर ४१
सागराङ्गना ३९
साधना १०२
साधु ६५
साध्वी ६१
सामान्य १२०
सायक १०४, १०५
सार ८९
सारङ्ग ७३, ७६, ७८, ११५
सारङ्गाधिपलोचन ११७
सारमेय ८८
सिंह ७७, ११६
सित ९१, १११
सितच्छद ७०
सिन्धु ३९, ४१
सिन्धुज ८०
सिन्धुजा ७
सिन्धुर ७९
सीस ९१, ९२
सीसा ९१
सुख ११९
सुत ४६, ६२
सुधा ९९
सुधांशु २३
सुन्दरी ६०
सुपर्ण ६९
सुभट ५८
सुमनस् ३, ३५
सुर ३
सुरभि ८४
सुरमन्दिर ११९
सुरलोक २
सुरसिन्धु ४०
सुरा ११३
सुराजीविन् ११३
सुरारि ९७
सुषिर ९४
सुहृद् ६४
सूकर ८५
सूनु ६३
सूर २१

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

सूर्य २१,९२
सेना १०२
सेनानी १३
सेवक ५७
सैन्यक १०२
सोम २३
सौदामिनी २८
सौभद्र ११८
सौरमेयी ८४
स्कन्द १३
स्कन्दवाह ८३
स्तन ५३
स्तोकक ७३
स्त्री ६०
स्नेहिन् ६४
स्मर ९, १०३
स्मराङ्कुश ५२
स्रवन्ती ३९
स्व ८९
स्वप्ननिर्जर ३
स्वर २
स्वर्ग २,११७,१२०
स्वर्ण ९०,११६
स्वान्त ८
स्वामिन् ५४,५९
स्वैरिणी ६१
हंस २१,७०,८०, ११५
हंसवाहिनी ५
हय ८०
हर १०, ११, ११८
हरवाहन ८३
हरशेखरा ४०
हरि ६,१५,१६, २१, ७७, ७८, ७९,८०,८७,११६
हरिण ७८
हरिद्र १११
हरिप्रिया ७
हरीतकी ११८
हलायुध १४
हलाहल ९९
हव्य १९
हस्त ५२
हस्तशाखा ५२
हस्तिन् ७९
हाटक ९०
हिम २९
हिरण्य ९०,९३
हुताश १९
हृत् ८
हृदय ८,५३
हृषीकेश ६
हेम ९०
हेरम्ब ८१

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Errata

Page 5, f.n. Line 2 : read देव for देब.

" 15, Line 10 : " भूभृन्न° for मूभृन्न°.

" 16, " 3 : " °भूर्जः for °मूर्जः

" 18, shift the colophon above foot-notes.

" 20, Line 3 : read श्व for श्व.

" 23, shift the colophon above foot-notes.

" 25, Line 13 : add) after (कः.

" 29, " 6 : read स्वर्णं for स्वण.

" 29, " 12 : " भुजङ्गमम् for सुजङ्गमम्

" 29, " 16 : " मतम् for मतम्.

" 30, " 20 : delete 23.

" 31, " 1 : read वर्गं for बर्गं.

" 31, " 7 : " व्युहं for व्यूहं.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh